

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202161

UNIVERSAL
LIBRARY

ಚಂದ್ರಹಾಸ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ

ಚಂದ್ರಹಾಸ

(ನಾಟಕ)

ಚಿತ್ರಕರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.,
ಮೈಸೂರು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ರಂಗಭೂಮಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ,
ಮನೆವಾರ್ತೆನೇಟಿ, - - - - ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುದ್ರಣಕಾರರು

ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್,
ಮನೆವಾರ್ತೆನೇಟಿ, - - - - ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುನ್ನುಡಿ

Checked 1965

‘ ಕವಿಚೂತವನ ಜೈತ್ರ ’ನಾದ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯಾಗಿರುವ ತನ್ನ ‘ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ’ದಲ್ಲಿ ನಡುನಡು ಕೆಲವು ರಸಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ನೆಯ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯೂ ಒಂದು. ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಓದಿ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ‘ ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಬಹುದೋ ಏನೋ? ನೋಡೋಣ ’ ಎಂಬ ‘ ಹುಚ್ಚು ’ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆ ಹುಚ್ಚು’ನ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಈ “ ಚಂದ್ರಹಾಸ ” ನಾಟಕವು.

ಕಥೆಯನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳ ಪುಟ್ಟ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ರೂಪಕಕ್ಕೆ ರಸವುಷ್ಟಿ ದೊರಕಬಹುದು ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಅದರಂತೆ, ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ಸುಂದರ ಮಂಜುಳ ಶೈಲಿಯು ನನ್ನ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಪ್ಪಿ ದಂತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಕವಿವರ್ಮನ ಪದ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ತೋರಿದಂತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ‘ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ’ವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಈ ನಾಟಕವು ಒಂದಿನಿತಾದರೂ ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದರೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮಹಾ ಫಲವು ಲಭಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಎನೀತ ನಾಗುವೆನು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ,
ಮೈಸೂರು,
೧೧ನೇ ನವೆಂಬರು ೧೯೨೯. }

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ನಮೋ ಭಗವತೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಾಯ ||

ಚಂದ್ರಹಾಸ

(ನಾಟಕ)

ಆದಿರಂಗಂ.

ದೃಶ್ಯಂ

[ಕುಂತಳನಗರದ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸನೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂವರು ಹುಡುಗರು ಧೂಳಾಟವಾಡುತ್ತಿರುವರು.]

ಗನೆ ಬಾಲಕ :—ನಾನೊಂದು ಹಣ್ಣು ಬರೆದನು ; ನೋಡಿ !

ಅನೆ ಬಾಲಕ :— ನೋಡಿಲ್ಲ

ನಾನೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕತ್ತಿಹೆನು ; ಹಾರುತ್ತಿದೆ !

ಹಾರಿಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಬನ್ನಿ ; ನೋಡಿ !

ಚಂದ್ರ :—ಸುಭಟನೋರ್ವನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪಿಡಿದು ಕದನಕ್ಕೈದುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕತ್ತಿಹೆನು ! ನೋಡಿ !

ಗನೆ :—ಎಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿ ?

ಅನೆ :— ನನಗು ತೋರಿಸು ; ಎಲ್ಲಿ ?

ಚಂದ್ರ :—ಹೆದರದಿರಿ ! ಹಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರಿ !
(ಒಂದು ನೋಡುವರು)

ಅನೆ :—ಅವನ ಬಿನ್ನಿನಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿಹುದೇನು ?

ಚಂದ್ರ :—ಬತ್ತಳಿಕೆ ! ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕಿಯದ್ದಲ್ಲ ?

ಗನೆ :— ಹೋಯಿತದು

ಹಾರಿ ನಿನ್ನ ಸುಭಟನ ಕಂಡು

ಅನೆ :— ಹಣ್ಣೆಲ್ಲಿ ?

ಚಂದ್ರ :—ಹಸಿದ ತಿರ ತಿಂದು ತೇಗಿದಳೆಂದು ತೋರುವುದು !
ಕೇಳಣ್ಣ ಕೋಗಿಲೆಯು ಹಾಡುತ್ತಿದೆ ಮಾಮರದ ತಳರಲ್ಲಿ !

[ಎಲ್ಲರೂ ಕೋಗಿಲೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಲಾರಂಭಿಸುವರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಲಗ್ರಾಮ ತಿಲೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹಿಗ್ಗಿ] ಸಿಕ್ಕಿತನಗೊಂದೊಡವೆ ! [ಎದ್ದುನಿಂತು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಗನೆ :— ಏನದು ?

ಅನೆ :—ನೋಡೋಣ ! (ಚಂದ್ರಹಾಸನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ)

ಚಂದ್ರ :— ಬಟ್ಟೆಗಲ್ಲಿಂತು ವರ್ತುಳದಿಂದೆ

ಜೆಲ್ವಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದೆ ಪೊಸತು ! ಕಟ್ಟಿಸಕ

ದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಹುದು ರಮಣೀಯಮಾಗಿ !

ಅನೆ :—ಗೋಲಿಯಾಟಕೆ ಸೊಗನು !

ಗನೆ :—

ಪೂಜಿಸುವಂತೆರದ

ಕಲ್ಲೊಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಸಾಲಗ್ರಾಮ

ವೆಂದದನು ಕರೆಯುವರು. ದೇವರಲ್ಲಿಹನಂತೆ.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಮರಳಿ ಬಾಯಲ್ಲಿಡುವನು)

ಎಂಜಲಾಗುವುದಕೆ !

ಚಂದ್ರ :— ಇಡಲೆನಗೆ ತಾವಿಲ್ಲ [ದೂರ ನೋಡಿ]
ಯಾರವರು ಮಾರದೊಳು ಬರುತ್ತಿಹರು ?

ಅನೆ :— ತಿಳಿಯದೆ ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ.

ಚಂದ್ರ :— ಯಾರವನು ?

ಗನೆ :— ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿ.

ಚಂದ್ರ :—ಅವನ ಸಂಗಡ ಬರುವ ಬಾಲಕರದಾರು ?

ಅನೆ :—ಮದನನೆಂಬುವನೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಸುತ. ಮಂತ್ರಿಸುತೆ
ಗಾಲವನ ಕೈಹಿಡಿದು ಬಹ ವಿಷಯ.

ಚಂದ್ರ :— (ಕೈತೋರಿಸಿ) ಅವನಾರು ?

ಗನೆ :—ಗಾಲವನು ರಾಜರ ಪುರೋಹಿತನು. ಕೈತೋರ
ಬಿಡ. ಕೆಡುಕಾಗುವುದು.

[ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ. ಬಾಲಕನಾದ ಮದನ. ಬಾಲೆಯಾದ ವಿಷಯ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಗಾಲವ ಇವರು ಬರುವರು. ಬಾಲಕರು ಹಿಂಜರಿವರು. ಗಾಲವನು ನಿಂತು ಚಂದ್ರಹಾಸ ನನ್ನು ಎದೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು]

ದುಷ್ಟ :—ಗಾಲವ ಪುರೋಹಿತರೆ ನಿಂತೇನ ನೋಡುವಿರಿ ?

ಗಾಲವ :—(ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನೋಡಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾಟವಾಡು
[ತಿಹ ಬಾಲಕರ

ಗುಂಪಿನೊಳು ತಾರೆಗಳ ನಡುವೆಯಿಹ ಹಿಮಕರನ

ಹೋಲುತ್ತಿಹ ಬಾಲಕನು ನಿಂತಿಹನು !

ದುಷ್ಟ :— ಅದರಲ್ಲಿ

ಅತಿಶಯವದೇನು ?

ಗಾಲವ :—ಆರ ಸುತನಿಶ್ಚರಣ ?

ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿಹನು ?

ದುಷ್ಪ :— ಈ ಪರಿಯೊಳೆನಿತ್ತೆಲ್ಲ
ಅನಾಧರಾಗಿಹ ಬಾಲರೀ ವ.ಹಾಪುರದಲ್ಲಿ !
ಎತ್ತಣವ ನಾರಸುತನೆಂದರಿಯೆ. ರಾಜಕಾ
ರ್ಯದೊಳಗಿಹ ನಮಗೇತಕಿದರ ಚಿಂತೆ ?

ಗಾಲವ :—ಹಾಗೆಲ್ಲ ನೋಡವನ ; ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳೆಂತು
ಶೋಧಿಸವು ಮೈಯಲ್ಲಿ. ಮೊಗದ ಕಾಂತಿಯ ನೋಡು !
ಎಂದಿದೊಡಂ ಚಾರು ಲಕ್ಷಣದೊಳೇ ಪೊಳ
ಲ್ಲಿ ಕುಂತಳಾಧೀಶನಾಳ್ವ ನಮ್ಮಾ ಪೊಡವ
ಗೊಡೆಯನಹ ನೀತನಂ ನೀನಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ರಕ್ಷೆವುದು.

ದುಷ್ಪ :—(ಚಿಂತಿಸಿ) ಕರೆದವನ ಕೇಳೋಣ. ಯಾರೆಂದು ?

[ಗಾಲವನು ಕೈಕನ್ನೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರೆಯು
ವನು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಎಷ್ಟಯದಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು.
ಮದನ, ವಿಷಯೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.]

ಮಗುವೆ, ನೀನಾರವಂ ?

ಚಂದ್ರ :— ನಾನರಿಯೆ !

ಗಾಲವ :—ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ?

ಚಂದ್ರ :— ನನಗದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಗಾಲವ :—ನಿನ್ನ ಪಿತನಾರು ? ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತವಳಾರು ?

ಚಂದ್ರ :—ನಾನೊಂದನರಿಯೆ.

ಗಾಲವ :— ನೀನಗುಣಿಸನಿಕ್ಕುವರದಾರು ?

ಚಂದ್ರ :—ನನ್ನಜ್ಜೆ !

ಗಾಲವ :— ಯಾರಾಕೆ ? ಎಲ್ಲಿಹಳು ?

ಚಂದ್ರ :—(ದೂರ ಕೈತೋರಿಸಿ) ಅಲ್ಲಿಹಳು !

ದುಷ್ಪ :—ಗಾಲವರೆ, ಈಗಿರಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ
ಬನ್ನಿ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಲಕನೆ
ಬಹಳ ಸಂತಸವಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ! ಹೋಗು
ನಿನ್ನಜ್ಜೆಗಿದನರಯ.

[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ತೆರಳುವಾಗ ವಿಷಯೆಯು ಕೈಲಿದ್ದ ಹೂ
ಮೊಂದನ್ನು ಕೂಡುವಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು. ಚಂದ್ರ
ಹಾಸನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುವನು. ಗುಳಿಬಿಟ್ಟರು ಬಾಲಕರು ಹತ್ತಿ
ರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಬಂದು ಹೂವನ್ನು ನೋಡಿ]

ಗನೇ :— ಯಾರಿತ್ತರೀಹೂವ ?

ಚಂದ್ರ :—ವಿಷಯೆ.

ಗನೇ :—ರನ್ನದಲಿ ಕೆತ್ತಿದುದು !

ಗನೇ :— ಬಾರಣ್

ಕೇಳಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮ ಕೂಗುವಳು.

[ಹೊರಡುವರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೂವನ್ನೂ ಸಾಲಿ
ಗ್ರಾಮವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು]
(ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೨

[ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು
ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು.]

ದುಷ್ಪ :—ಈ ಕುಂತಳೇಂದ್ರಂಗೆ ಸುತರಿಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಮನೆ
ಗೇಕಾಧಿಪತ್ಯವಾಗಿದ್ದವುದು. ಮುಂದಿವಂ
ಭೂಕಾಂತನಾದವಂ ಗಡ ! ವಿಪ್ರರೆಂದ ನುಡಿ
ತಪ್ಪದದು ! ಎನ್ನಾತ್ಮಜರ್ಗ ಬೇಕಾದ
ಸಂಸದಂ ಬಯಲಾಗಿ ಪೋದವುದೇ ? ಗಾಲವನು
ಎನೆಂದ ! ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ನಾಮವಸ್ವರ್ಥ
ವಾಗದರೆ ಎನ್ನ ಬಾಳಿದು ವೃರ್ಧ ! ಎನ್ನಿಳಿಗೆ,
ಎನ್ನಾತ್ಮಜರ್ಗ ಮುಡುಪಾದ ಈ ಪೊಳಲಿಗೆ
ಅವನೊಡೆಯನಾಗುವನೆ. ಇಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ !
ವಿಪ್ರನಾಡಿದ ಮಾತು ಪುನಿಯಪ್ಪುವಂತೆನಗಿ
ಚಾಂಡಾಲರಿಂದಾ ತರಳನಂ ಕೊಲ್ಲಿವೆಂ !
ಅರಸುಗುವರಿಯನೆನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗ ಮದನಂಗೆ
ಕೈಹಿಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟುವೆನವಗೆ. ಕಿಂಕರನು
ಕಳುಕರಿನ್ನೇಕಿನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲೊಳಿಹ
ಕಂಟಕವ ಕಿತ್ತಹೊರತೆನೆಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ.

ಎನ್ನ ಬಾಳಿನ ಶಾಂತಿ ಬಾಲಕನ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿಹುದು. [ಮದನ ವಿಷಯೆ ಬರುವರು]

ಮದನ :— ಅವ್ವಾ, ಆ ಬಾಲಕನು ಯಾರು ?

ವಿಷಯೆ :—ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾಡುವವರಾರಲ್ಲ. ಅವನಿದ್ದ
ರಾಟವಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕರೆದವನ.

ದುಷ್ಪ :—(ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) ಕರೆಸುವೆನು ತಾಳಮ್ಮ
[ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೆ.]

[ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಂಡತಿ ತಾರಕಾಕ್ಷಿಯು ಬಂದು]

ತಾರ :—ಕರ್ಣನಂ ಮಿಾರಿಹಳು ದಾನದಲಿ, ವಿಷಯೆ
ಇಂದೊಂದು ರನ್ನದಲರನು ಯಾರಿಗೋ ಕೊಟ್ಟು
ಬಂದಿಹಳು !

ವಿಷಯೆ :— ಯಾರಿಗಿಲ್ಲವ್ವಾ ಅವನಿಗೇ !

ನೀಕರೆದು ದಾರಿಯಲಿ ಮಾತನಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ
ಅವನಿಗೇ ?

ತಾರಾ :—ಮುಂದವನೆ ಗಂಡನಾಗುವನೇನೊ
ನನಗೆ ?

ದುಷ್ಠ :—ಕೇಳಿದೆಯ ತಾರಾ ಪುರೋಹಿತನು
ಪೇಳ್ವುದನು ? ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸ ಬೇಸಿಗನು
ಮುಂದೆಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ದೂರೆಯಪ್ಪನಂತೆ.

ತಾರಾ :—ಸರಿ, ಗಾಲವನ ಮಾತು. ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ಕಾಲ
ವೆಂದರಿತನೇನವನು ?

ದುಷ್ಠ :— ತಪ್ಪುವದೆ ಹೇಳು
ವಿಪ್ರರೆಂದಾಮಾತು. ಗಾಲವನು ಪ್ರಾಕೃತನೆ ?

ತಾರಾ :—ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತಾದರೇನವನಿಗೆ ?

ದುಷ್ಠ :—ಯೋಚಿಸಾಡುವೆ ನನು ? ಬಹುದೂರವಿಹುದೆನ್ನ
ನೋಟ. ಹೆಂಗಸು ನೀನು ! ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ?
ಈ ಕುಂತಳೇಂದ್ರಂಗೆ ಸುತರಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಗ
ಮದನಂಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಂ ಮಾಡಿ
ಆರಗುವರಿಯಂ ತಂದು ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿ
ಆತನ ರಸಾಗಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ಎನಗಿಹುದು
ನನ್ನ ನಿನೊಳಗಿರಲಿ ಬಯಲಾಗದಿರಲಿ ಇದು.
ಅದಕೆ ಬೇಕಾದೆಲ್ಲ ಯತ್ನಗಳ ನೆನಗುವೆನು.
ನರಕವಾದರು ಸರಿಯೆ ಈಜುವೆನು ಪೂಜ್ಯಯಿದು !
ಹಿಂದಿನಿಂದಿಲ್ಲವನು ನಿನಗೊರವೆ. ಮಕ್ಕಳನು
ಕರೆದುಕೊಂಡೀಗ ನೀಹೊರಡು. ಗುಟ್ಟಾದ
ಕಜ್ಜ ವಿಹುದೆನಗೆ. [ಮಾತನಾಡದೆ ಅವರು ಹೊರಡುವರು)

ನೆತ್ತರಿಗೆ ಹಸಿದಿಹೆನು

ಬಾಲನಾದೊಡೆ ಎನು ? ಜೇಳು ಮರಿಯಾದೊಡೇಂ ?
ಅಳ್ಳಿರಿದಪ್ಪಿದೊಡೆ ಕಜ್ಜದೇ ? ಹುಲಿ ಹಸುಳೆ ಎಂದು
ಹಾಲೂಡಿ ಸಾಕಿದರೆ ವಿಶ್ವಾಸಿಯಾಗುವುದೆ ?
ಬೆಳೆವ ಮುಳ್ಳನು ಮೊಳೆಯುವಾಗಲೇ ಮೂರಿಯುವುದು
ಮತಿವಂತರಿಗೆ ಲೇಸು ! [ಕಾಕರನು ಮೂವರು ಚಾಂಡಾ
ಲರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ನಿಕೃಷ್ಟ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು !

ನಿಮ್ಮ ಮೈ ಕೈಗಳಲಿ ನೆತ್ತರಿನ ಕಲೆಯೇನು ?

ಭೀಷಣ :—ನೆರೆಹಿಡಿದ ಬೇಹುಗಾರನನೀಗಲೇ ಕೊಂದು
ಬಂದಿಹವು. ಕೈ ತೊಳೆಯಲೂ ಕೂಡ ಸಮಯ
ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ತಮ್ಮಾಜ್ಞೆ ?

ದುಷ್ಠ :— (ಕಿಂಕನಿರಗೆ) ಕಿಂಕರಾ
ಆಡೆನಡೆ. (ಅವನು ಹೋಗುವನು) ಭೀಷಣಾ ಬಳಿಗೆ ಬಾ
ಇಂದೊಂದು
ಕೊಲೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಯಾಸದ ಕೊಲೆಯಲ್ಲ.
ಬಲಿಯ ಮಿಗವಾಗುವನು ಬಾಲಕನು.

ಭೀಷಣ :— ಅದಕೇನು

ಮಾಸಾವು. ಬೆಸಸಿದೊಡೆ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಿದಂತೆ.

ಯಾರವನು ? ಎಲ್ಲಿಹನು ?

ದುಷ್ಠ :— ತಂದೆತಾಯಿಲ್ಲದೇ
ಬೀದಿಗಳಲಿಲೆಯುತುಹ ಬೇಸಿಗನು.

ಭೀಷಣ :— ಯಾವ
ಆಪರಾಧ ?

ದುಷ್ಠ :—ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಚಿಂತೆ. ನೇವಕರು
ಬೇಕು ಬೇಡನ್ನದೆ ಕಾರ್ಯಕನುವಾಗಬೇಕು.

“ ಹೇಳುವುದಕವರಲ್ಲ ! ಕೇಳುವುದಕವರಲ್ಲ ;
ಮಾಡಿ ಮಾಡುವುದಕವರು ! ” ತೀಯಿತೇ ಭೀಷಣ ;

ಭೀಷಣ :—ತಪ್ಪಾಯ್ತು ನನ್ನೊಡೆಯ.

ದುಷ್ಠ :—ಈ ಪುರದ ಬೀದಿಯೊಂದೊಳೋರ್ವ ಮುದುಕಿಯ
ಕೂಡಿ

ವಾಸಿಸುವನೋರ್ವ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಹ ತರಳಂ
ಹೊಸಬರವರಿಲ್ಲಗೈತಂದು ಬಹು ಕಾಲವಾ
ಗಿಲ್ಲ. ನೀವವರ ನೆಲೆಯರಿತು ಮುದುಕಿಯಂ
ಕೊಂದಿಲ್ಲಿ ಕಾನನಾಂತರದೊಳಾತರಳನಂ
ಸಂಹರಿಸಿ ಕುರುವು ತಂದೆನಗೆ ತೋರುವುದು
ಯಾರರಿಯದಂತೆ ;

ಭೀಷಣ :— ಕುಂದಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಲೆ
ಮಾಡುವೆವು

ದುಷ್ಠ :— ತರಳನಂದವಕಂಡು ಎದೆಗರಗ
ಬೀಡಿ.

ಭೀಷಣ :—ಎದೆಗರುಗುವುದೆ ? ಮರುಕವೆಂಬುದನರಿಯೆ.

ದುಷ್ಠ :—ರೋದನಕೆ ಮರುಳಾಗಬೇಡಿ.

ಭೀಷಣ :— ರೋದನವ

ಕೇಳಿಕೇಳೆಮ್ಮ ಕರ್ಣಗಳು ಕಿವುಡಾಗಿ
ಹೋಗಿಹವು ; (ಕಟ್ಟುಕರು ಹೋಗುವರು)

ದುಷ್ಠ :—ನೆತ್ತರಿನ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಅರೆವಾಸಿ
ಈಜುವೆನು, ಹಿಂಜರಿವುದೇಕಿನ್ನು. ತೀರವನು
ನೇರುವೆನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಡುವೆ ಮುಳುಗುವೆನು !
(ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೩

[ಕುಂತಳನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಗುಡಿಸಲು. ದಾದಿಯೊ
ಬ್ಬಳು ಸರಳುತ್ವ ಮಲಗಿಹಳು. ಅವಳ ಬಳಿ ಹೆಂಗಸೊ
ಬ್ಬಳು ಕುಳಿತಿಹಳು]

ಹೆಂಗಸು :—ಆಮೇಲೆ ?

ದಾದಿ :— ಕೇರಳವಸರಿನೃಪರು ಮುತ್ತಿದರು.

ದೊರೆಯು ರಣರಂಗದಲಿ ಕಾದಾಡಿ ಮಿತ್ತುವಿಗೆ
ತುತ್ತಾದೆ. ಮೇಧಾವಿ ಎಂಬವನ ಪತಿವ್ರತೆಯು,
ಈ ಬಾಲಕನ ತಾಯಿ, ಸಹಗಮನವೆಸಗಿದಳು.
ಅರಿಗಳವ ಹರಿಸಾಳುತಿಹರಾ ಧರಿತ್ರಿಯಂ |
ಆರಸುಗುವರನ ಕೊಲ್ಲಲೆಂದರಿಸಿದರು; ಎಲ್ಲಿಯುಂ
ದೂತರನ್ನಟ್ಟಿದರು. ನಾನಾಗ ಬಾಲಕನ ತೊಟ್ಟಿಲನು
ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ
ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹಗಲಿರಲು ತಿರುಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆ
ಗೀ ನಗರಿಗೈತಂದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ತಿರು
ಬಾಲಕನ ಸಲಹೆದನು. ನನಗಾತನೇ ಇಂಗ್ಲಿ !
ನನಗಾತನೇ ಹೃದಯ ! ನನಗಾತನೇ ಜೀವ !
ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗುವೆನು. ಇನ್ನವನ ರಕ್ಷಣೆಯ
ಭಾರ ಇದುವರೆಗೆ ಸಲಹೆದ ಹರಿಯಮೇಲಿರುದು !

[ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವಳು]

ಕಿಂಗಸು :—ಅಳುವುದೇಕಮ್ಮ, ತ್ರೀಹರಿಯ ಕಾಯುವನು.
ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಲಹೆದವನೇ ಹೇಳು ?
ಅಲ್ಲದೇ ಬಾಲಕನು ಹರಿಭಕ್ತನೆಂದೊರೆದೆ.
ಭಕ್ತರಂ ಪೊರೆಯುವುದೆ ತಿರುಪತಿಯ ತೀರ !

ದಾದಿ :—ತಂಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟವ ಸಹಿಸಿ ವಾಲಿಸಿದೆ ಮಗುವ
ಇಡೆ ತೊಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ; ತೊಡಿಸಿ ಪೊಂ
ದೊಡಿಗೆಯಿಲ್ಲರ ನಿಳಯಮಿಲ್ಲ ; ಪಿಡದಿರವ ನೀ
ಕುರ್ವಾಲ್ಮಳೆಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲ ; ಮುದ್ದಿಸುವ
ತಾಯ್ತಂದೆಯರುಮಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡನ್ನ
ಕಣ್ಣೊಡೆಯದೇ ಎಂದು ಎದ ಬೇಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಮೊಳೆವಲ್ಲುಗುವ ಜೊಲ್ಲು, ದಟ್ಟಕಡಿ, ತೊದಲನುಡಿ,
ತೊಳ ತೊಳಗುತಿಹ ಸೊಬಗು, ಮೆರೆವನೆಗೆ ಮೊಗದ ಬಗೆ
ಪೊಳೆವ ಕಣ್ಣೆಸುವ ನುಣ್ಣು ದವಿನೆಣೆ, ಚಿಲ್ವಪಣೆ,
ಮೊದಲಾದ ಸೊಬಗಿಂದ ಸೊಗಯಿಸುವ, ಮೆರೆಯುತಿಹ
ಬಾಲಕನ ಲೀಲೆಯಂ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದನೊಮ್ಮೆ ;
ಲಾಲನೆಗಳೆಲ್ಲೆಂದಳುತ್ತ ಮರುಗಿದನೊಮ್ಮೆ !
ತ್ರೀಹಂ ! ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ! ಮಾಧವಾ ! ಮುರಹರ !
ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ವಿನಒಂಧು, ಬಾಲಕನ
ಕಾಪಾಡು ! ತೆರಳುವೆನು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು !
ನೀರಡಿಕೆಯಾಗುತಿದೆ, ತಂಗಿ, ಬಾಯಾರಿ
ಗುಟಲೊಗುತ್ತಿರುದು. ನಾನಿನ್ನು ಬಹುಕಾಲ
ಬದುಕೆ.

[ಕೊಟ್ಟಿ ನೀರ್ಕುಡಿದು. ಬಿಸುಮಯ್ಯ]
ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗುವೆಲ್ಲೆ ?

ಕಿಂಗಸು :—ಹೊರಗಿಲ್ಲಿಯೋ ಅಟವಾಡಲು ಹೋಗಿಹನು.

ಹುಡುಕಿ ನಾ ಕಳುಹಿಸುವೆ. (ಹೊರಡುವಳು)

ದಾದಿ :—

ಕಂದಾ ! ಎನ್ನ

ಜೀವದಾನಂದ ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ಜೀಗ ಬಾ !
ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಮೊಗವ ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಿವೆ.
ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನ ನುಗ್ಗದ ಪ ಮುದ್ದಿಸಿ ಮಾಡಿವೆ.
ಕಣ್ಣಂಬ ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನನವಲೋಕಿಸುವೆ !
ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ದಾರಿಯತೋರಿ ನಡೆಸಿದುದು
ನೇಸರಿನ ಬೆಳಕಲ್ಲ, ಮಗುವೆ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆಳಕು !
ಎನಗುಸಿರಿ ನೀಡಿದುದು ಸಂಚರಿಸ ಎಲ್ಲರಲ್ಲ,
ನಿನ್ನಸಿರು ಮುದ್ದು ಮಗು ! ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ
ಎನಗೆ ನೆಲವಿತ್ತುದು ತಿರೆಯಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಲೈ !
(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಓಡಿಬರುವನು)

ಬಂದೆಯಾ ಕಂದಾ ಸುಖವಾಗಿ ಆಡಿದೆಯಾ !

ಚಂದ್ರ :—ಅಜ್ಜಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೂಗಿದೆಯಾ !

ದಾದಿ :—ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಚಂದ್ರ :—ಯಾರಿಲ್ಲ ; ಗಾಳಿ ಮರದಲಿ ಸುಳಿಯೆ

ನೀನೆನ್ನ ಕರೆದಂತೆಯಾಗುವುದು ಅಜ್ಜಿ
ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಗಿದರು ನಿನ್ನ ನೆನಪಾಗುವುದು.
ಹೊಳೆಯಬಳಿ ನಾನಿಂತು ಸುಳಿಸುಳಿದು ಸುತ್ತಿ
ನೆಗೆನೆಗೆದು ಕಲ್ಲುಗಳ ನೊತ್ತಿ ಮೊರೆ ಮೊರೆವ
ಕೆರೆಗಳನು ಕಂಡೊಡಂ, ಕೇಳೊಡಂ ನಿನ್ನನೇ
ಕಂಡಂತೆ, ಕೇಳಂತೆಯಾಗುವುದು. ಅದೇಕೆ ಅಜ್ಜಿ ?
ನಾನೀಗ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿ ಮರಗಳಡಿ ಕೋಗಿಲೆಯ
ನಾಲಿಸುತ ತೆರೆಗಳಾಟವನೋಡಿ ನಲಿಯುತ್ತ
ನಂತಿದ್ದೆ. ನೀನೆನ್ನ ಕರೆದಪೋಲಾಯ್ತು !
ಅದಕಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಓಡಿಬಂದೆ !

ದಾದಿ :—ಕಂದಾ ಬಳಿಗೆ ಬಾ ಕುಳಿತುಕೋ, ತ್ರೀಹರಿಯ
ಕೃಪೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿರಲಿ ! (ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹತ್ತಿರಕುಳಿತು)

ಚಂದ್ರ :—(ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನೋಡಮ್ಮ, ಒಟ್ಟೆಯೆಡೆ
ಮಣ್ಣಾಟವಾಡುತೆರ ಬಟ್ಟಗಲ್ಲೊಂದಿನಗೆ
ದೊರಕಿಹುದು ಸೋಜಿಗದ ಕಲ್ಲನ್ನಾ ! ರಮಣೀಯ
ವಾಗಿಹುದು. ಕತ್ತಲೆಯ ಕರಗಿಸಿರಕವ ಪೂಯ
ತೆರದಿಂದೆ ರಾಜೆವುದು.

ದಾದಿ :—(ನೋಡಿ) ಮಂಗಳದ ಸೂಚನೆಯ
ಹರಳು. ನೀನಿದನಗಲದಾವಗಲ ಪೂಜೆಗೆಯ್
ಮುರಹರನ ಬೆಂಬಲವು, ಕೃಪೆ, ಒಲವು ಎಲ್ಲ
ನಿನಗೆ ದೊರಕುವುದು

ಚಂದ್ರ :— (ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ರನ್ನದಲರಿದ ನೀನು
ನೋಡಿದೆಯಾ ಅಜ್ಜಿ.

ದಾದಿ :— (ನೋಡುತ್ತಾ) ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಕಂದ ?

ಚಂದ್ರ :— ಬೀದಿಯೆಡೆ ನಾವಾಟವಾಡುತ್ತರೆ ಮಂತ್ರಿ ಸುತೆ
ಮಂತ್ರಿಸುತರವರ ತಂದೆಯ ಕೂಡಿ ಬಂದೆನ್ನ
ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಪೋಕು ಮುನ್ನಮದನೆನೆಗೆ
ಮಂತ್ರಿಸುತೆ, ವಿಷಯ ಎಂಬುವ ಬಾಲೆ, ನೀಡಿದಳು.

ದಾದಿ :— (ಸ್ವಗತ ಕಣ್ಣೋರಿಸುತ್ತಾ) ಹೆರರ ಬಿಕ್ಕಿಗೆ ನೀನು
ಕೈ ನೀಡುವಂತಾಯ್ತೆ

ಕೇರಳೇಂದ್ರನ ಬಸಿರನಲಿ ಬಂದು ?

ಚಂದ್ರ :— ಏಕಳುಸೆ ?

ನಾನಿದನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದು ತಪ್ಪೆ ? ಮುನ್ನಮಾ,
ಅರಿಯದೆಯೆ ಮಾಡಿದನು ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾದಿ :— (ಅವನ ತಲೆ ಸವರುತ್ತಾ) ತಪ್ಪೆನು ಅದರಲ್ಲಿ
ಕಂದಾ, ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರ :— ಅವನಾ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಕಣ್ಣೀರು
ಕರೆಯುತ್ತಿಹೆ ; ಏಕೆಂಬುದನು ಅರಿಯೆ ! ಹೇಳೆಂದರೂ
ನೀನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಡ ಕಂಡವರೆಲ್ಲ
ನನ್ನ ತಂದೆಯಿಗಳ ಹೆಸರ ಕೇಳುವರು ?
ಇಂದು ಮಂತ್ರಿಯು ಕೂಡ ಕೇಳಿದನು.

ದಾದಿ :— ಏನೆಂದೆ ?

ಚಂದ್ರ :— ನಾನರಿಯೆ ಎಂದೆ.

ದಾದಿ :— (ಸ್ವಗತ) ತಿಳಿಯದಿರೆ ಸೊಗಯಿರಲು
ತಿಳಿಯುವುದೆ ಮೂಢತನ. ತಿಳಿಸಿದರೆ ಕತ್ತಲೊಳು
ಮಿಂಚು ಹೊಳೆದಂತಹುದು. ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಿರಿಯು
ನಿನಗರುಗಿ ನಾನೇಕೆ ಕೊರಗಿಸಲಿ. (ಬಹಿರಂಗ)

ಕಂದಾ,

ಶ್ರೀಹರಿಯೆ ನಿನಗೆ ಪಿತ. ನಿನ್ನ ಮಾತನೆ ಕಾಯ್ದು
ಸಲಹುವನು, ಕಷ್ಟದಲಿ ಕರೆಯುವನ, ಶ್ರೀಹರಿಯು
ನಾವಗಂ ಮರೆಯದಿರು. ಕೇಡಿಗಳ ಕೂಟದಿಂದ
ದೂರವಿರು. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವನು ಮಾಡು.
ಸಾಧುಗಳ ಸೇವಿಸು. ಪರಹಿತವ ನೆನೆ. ಹೆರರ
ಕಿಡುಡೆಸೆಯೊಳುಬ್ಬಿರು. ಸತ್ಯವನು ಬಿಡಬೇಡ.
ಉಪಕಾರನಾಡಿದವಗುಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು
ಹೆಚ್ಚು. ಅಪಕಾರವೆಸಗಿದವ ಗುಪಕಾರ
ಮಾಡು. ಬಲದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬಹುದಾದೊಡಂ
ಒಲವಿನಿಂದಲೆ ಗೆಲ್ಲು, ಒಲವಂತ್ಯದಲಿ ಸೋಪು
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವುದು ಮಗುವೆ. ಸಾಲಮಾಡಲುಬೇಡ,

ಸಾಲನೀಡಲು ಬೇಡ. ಋಣಭಾರಕೆಣೆಯಿಲ್ಲ.

ಕೊಟ್ಟವನ ಕೆಡಿಸುವುದು, ಕೊಂಡವನ ಕೊಲ್ಲುವುದು
ಋಜುಮಾರ್ಗದಿಂದೆಂದು ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡ.

ಕ್ಲೇಶಕರವಾದೊಡಂ ಅಡಿಯ ಮುಂದಿಡೆ ಸಗ್ಗ ;
ಅಡಿಯ ಹಿಂದೆಡೆ ನರಕ ; ಎಂಬುದನು ಮರೆಯದಿರು.

ನಿನ್ನಜ್ಜಿಯಾಡಿದೀ ನುಡಿಗಳನು ನಿನ್ನೇ

ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸು ಮಗುವೆ ;

ಭೂಮಿಯಲಿ ಗಣ್ಯನಾಗುವೆ ನೀನು. ಸಗ್ಗದಲಿ

ಪುಣ್ಯವಂತರ ಗುಂಪಿನಲಿ ಮೆರೆವೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಕೃಪೆಯಿರಲಿ ನಿನಗೆ. ನಾನು ಹೋಗುವೆ ನಿನ್ನ ;

ಚಂದ್ರ :— (ಕಂಬನಿಯ ಸೂಸುತ್ತಾ) ಅಜ್ಜಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತನು
ಮೀರೆ. ಒಂದನೂ

ಬಿಡದಂತೆ ಪಾಲಿಸುವೆ. ನನ್ನ ಕಂಬನಿಯಾಣೆ !

ಬಿಟ್ಟಿನ್ನ ಹೋಗದಿರು, ನಿನ್ನ ಮಾತನು ಮೀರೆ,

ಶ್ರೀಹರಿಯಮೇಲಾಣೆ. ಪೊರಮಡುವುದಾವೆಡೆಗೆ ?

ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನು ಕಿರಿದಾದಿರು ತಂದು

ನಿನಗೀವೆ ; [ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವನು. ದಾದಿಯೂ ಅಳುವಳು]

ದಾದಿ :— ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಿರು ವಿನ
ಮಂಜಯವು ನಿನಗಾಗುವಂತಾಯ್ತೆ ? ಕಂದಾ
ಮಾನವನು ಭೂಮಿಯಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರನು.

ಮುಂದಿತನವು ಬಂದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಪಾದಗಳ ಸೇರುವನು. ನಾನಿನ್ನು ಇರಲಾರೆ.

ಬಾ ಬಳಿಗೆ ಕಂದಾ ಮುಕ್ತನೊಂದನು ನೀಡು,

ಸಾವಿನಲಿ ಆ ಸೊಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆನಗಿರಲಿ ;

[ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಸೊಗದಮೇಲೆ ಮೊಗ
ವಿಡುವಳು]

ಶ್ರೀಹರಿ ! ಭಗವಂತ ! ಪರಮರ ! ಪರಮಾತ್ಮ !

(ಸಾಯುವಳು)

ಚಂದ್ರ :— (ದಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು, ದಾದಿಯ ಮುಖವನ್ನು
ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ)

ಅಜ್ಜಿ ! ಮಾತಾಡು. ಕತ್ತಲಾಗುವುದೆನಗೆ ಭಯ !

ಹಂತೆಯನು ಹೊತ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಇಂದು ?

ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಿಂಕಿಯನು ಮಾಡಲೇ ?

ನೀರು ತರಬೇಕೆನು ಹೇಳು ಅಜ್ಜಿ ! ಅಜ್ಜಿ ! [ಅಳುವನು]

[ಭೀಷಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಚಂಡಾಲರು ಬರುವರು]

ಅಜ್ಜಿ ! ಯಾರೂ ಬಂದರು ಅಜ್ಜಿ. ಅಜ್ಜಿ ;

[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೆದರಿ ಕೂಗಿ ದಾದಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂ
ಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವನು]

ಭೀಷಣ :—ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಯ್ತು. ಇವನಿಗೆಷ್ಟು ಅಲೆ

ಯುವುದು? ಬಾಯಿಲ್ಲಿ ಮಾರ, ಎತ್ತಿಕೋ ;

ಮಾರ :—ಇವನ ಕೊಲೆಗೆ ನಾವೇಕೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರೇ
ಸಾಕಿತ್ತು.

ಕಾಳ :—ಕೈಯುಗರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಶಂದಂತೆ !

ಮಾರ :—(ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾ) ಬಲವಾಗಿ
ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ ಮದುಕಿಯನ್ನು !

ಎಳೋ ಸಾಕು. (ಎಂದು ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಈಡೆಗೆ
ಎಳೆದು ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು) ಒಹೋ
ನಮ್ಮ ರೂಪವೇ ಸಾಕು ಇವನ ಕೊಲೆಗೆ !

ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೇಕೆ ಕೆಡಿಸುವುದು. ? (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎತ್ತಿಕೊ
ಳ್ಳವನು)

ಕಾಳ :—ಏನುಕಾಲ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೋ, ಈ ಮುದುಕಿ. ಇನ್ನೂ
ಮಲಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ
ಯೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆವೆಂದು ತೋ
ರುತ್ತದೆ.

ಭೀಷಣ :—ಇರಿ, ಅವಳೆದೆಯ. (ಕಾಳ ಇರಿಯುವನು)
ಚೆನ್ನಾಗಿ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ !

ಮಾರ :—ಯಾವ ಬನಕೆವನನೊಯ್ಯೋಣ ?

ಕಾಳ :—ವರ್ತಕನ ಕೊಲೆಮಾಡಿದಾವನಕ್ಕೇ ಒಯ್ಯೋಣ !

ಭೀಷಣ :—ಬೇಡ, ಮಂತ್ರಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಸೈನ್ಯಾ
ಧಿಕಾರಿಯನು ಕತ್ತರಿಸಿದವಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಡಿಗೆ ; ಬೇಗ
ನಡೆಯಿರಿ !

ಮಾರ :—ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನಂತಿಹನು ಹುಡುಗ !

ಕಾಳ :—ಎಕೋ ಗೂಬೆ ಕೂಗುವುದಲ್ಲ !

ಮಾರ :—ಹೌದು ಕೇಳಿಲ್ಲ ಬಳ್ಳೊರಲ ತಿದೆ ! ಅಪಶಕುನ
ಗಳಿವು. ಮಾರಾಳ ! ಚಂಡಿ ! ಚಾಮುಂಡಿ !

ಭೀಷಣ :—ಎಂಥಾ ಮೂಢರೋ ನೀವು ! ನಡೆಯಿರಿ ಬೇಗ !
[ಹೋಗುತ್ತಾ ಭೀಷಣನು ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗು
ವನು] (ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೪

[ಕುಂತಳನಗರಕ್ಕೆ ಅತಿದೂರವಾದ ಒಂದು ಗೊಂಡಾರಣ್ಯ.
ಕಗ್ಗತ್ತಲು. ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ
ಮೂವರು ಚಂಡಾಲರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬನ ಕೈಲಿ ದೀವಿಗೆ
ಇದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.]

ಕಾಳ :—ನೀನು ನೋಡಿದೆಯೇನು, ಭೀಷಣ ?

ಭೀಷಣ :— ಇಲ್ಲ, ನಾನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—(ಮಾರನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ನೀನು ?

ಮಾರ :—ನನಗೇನೋ ಕಂಡಹಾಗಾಯ್ತು !

ಕಾಳ :—ನಾನು ದೀವಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ದೂ
ರದಲ್ಲಿ ದೀವಿಗೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರಾಕಾರವು
ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ನಡೆದು ಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು ತೋರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾ
ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾರ :—ಎಂಥಾ ರೂಪ ?

ಕಾಳ :—ಒಂದು ಹೆಂಗಸಿನ ಆಕಾರವಪ್ಪಾ ! ಮುಡಿಗೆದರಿ
ಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಭೀಷಣ :—ನಾನು ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ ? ಆಗಾಗ್ಗೆ ಏನೋ
ಒಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಳೆದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಿರುಗಿ
ನೋಡಿದಾಗ ಏನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೊಂದೂ
ಹೀಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತು ನಾನೇನು ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ
ಹೆದರುವವನಲ್ಲವೆಂದು ಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಪೂ
ರೈಸಿಬಿಡೋಣ.

ಚಂದ್ರ :—(ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ) ಅಜ್ಜೇ ! ಅಜ್ಜೇ !

ಭೀಷಣ :—ಅಲ್ಲಿಗೆ ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ರಥಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಕಳು
ಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಒರಲುಬೇಡ ಜೋಕೆ !

ಚಂದ್ರ :—(ಎದ್ದು ಕೂತುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ಭಯದ
ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು)

ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಋಗರಾಜಗಮನ !

ಭೀಷಣ :—ಒರಲುಬೇಡವೋ, ವಾಪಿ !

ಚಂದ್ರ :—ನನ್ನನೇಕಿಲ್ಲಿಗಳತಂದಿರುವಿರಿ ?

ಮಾರ :—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಏಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು [ಬಡ್ಡ
ವನ್ನು ತೋರುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಅಪ್ಪಾ ! ನಿಮಗೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ. ನೋ
ಯಿಸದಿರೆನ್ನ ! ನನ್ನ ಜ್ಞೆ ಇರುಸೆಡೆಗೆ ಕರಡೂಯ್ಯರೆನ್ನ

ಕಾಳ :—ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗುವೆ ಹೆದರಬೇಡ ! ಮಾರ, ಈ
ಹುಡುಗನಂಥಾ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ
ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಮಾರ :—ನನಗೇಕೋ ಎದೆ ಮರುಗುತಿಹುದಪ್ಪಾ !

ಭೀಷಣ :—ಸಾಕು ಬಿಡಿ, ನಿಮ್ಮ ರಸಿಕತೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಗ
ಪೂರೈಸಿ ಹಂತಿರುಗೋಣ ಎಂದಿ ಬರುವುದೆನಗೆ !

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಋಗರಾಜಗಮನ !

ಕಾಳ :—ಏ, ಬೈಯುತಿಹೆಯಾ ನಮ್ಮ ?

ಚಂದ್ರ :—ಇಲ್ಲ, ದಮ್ಮಯ್ಯ ; ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ.
ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರೆದೆ ? ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಬೇಡಿರವ್ವಾ ?
ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವೆ.

ಮಾರ :—ಕರೆ, ಕರೆ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ; ಬಂದವನು ಕಾವಾ
ಡಲಿ ನೋಡೋಣ. (ಫಕ್ಕನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ) ಯಾರೋ
ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಹೊಡೆದವರು ?

ಭೀಷಣ :—ನಿನಗೇನು ಮರುಳೋ ? ಹೆದರಿ ಸಾಯುವೆ
ಯಲ್ಲಾ !

ಮಾರ :—ಇಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾರೋ ಹೊಡೆದಹಾ
ಗಾಯ್ತು !

ಭೀಷಣ :—ಈಗಲ್ಲ ; ಇವನ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ
ಹಾಗಾಗುವುದು.

ಮಾರ :—ನಾನೊಲ್ಲೆ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇನೋ ಹೆದರಿಕೆ.
ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಲ್ಲಿ !

ಭೀಷಣ :—ಇಂದು ನೀನೆ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ! ನನ್ನಾಡ್ತೆ.

ಮಾರ :—ಕಾಳ ಕೊಲ್ಲಲಿ !

ಕಾಳ :—ನಾನೊಲ್ಲೆ. ನೀನೆ ಕೊಲ್ಲು.

ಭೀಷಣ :—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟ. ಕಡಿ, ಮಾರ !
[ಮಾರನು ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ದಮ್ಮಯ್ಯ ! ಕೊಲ್ಲಬೇಡವ್ವಾ ! ತಂದೆ, ಕೊಲ್ಲ
ಬೇಡವ್ವಾ ! ಶ್ರೀಹರಿ ! ದೀನಬಂಧು ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ! ಕೃಷ್ಣ !

ಮಾರ :—(ಎತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು)
ಎನಿದು ? ಕತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಯಾರೋ ಹಿಡಿ
ದಂತಿಹುದು.

ಭೀಷಣ :—ತಡವೇಕೆ ? ಹೊಯ್ ! ಮಾರ, ಹೊಯ್ !

ಮಾರ :—ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ನನ್ನಿಂದಾಗದು (ಅವನು)
ಆ ಹಾಳು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಸೇವೆ ಸಾಕಿದಿಗಿ.

ಭೀಷಣ :—ಮಾರ, ನೀನಿಷ್ಟು ಮೇಡಿಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿ
ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳ, ಮಾರನ ಕೈಲಿ ಕೊಡು ದೀವಿಗಿಯ.
ಹೊಯ್ ಬೇಗ !

ಮಾರ :—(ದೀವಿಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ನನ್ನ
ಮಗನ ಸೆನವಾಗುವುದು ನನಗೆ.

[ಕಾಳನು ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ! ಪರಮಾತ್ಮ ! ವೈಕುಂಠ !

ಕಾಳ :—ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಕೂರಸಿಯು ಇಳಿಯುವುದೇ
ಇಲ್ಲ. ನಾ ಮೊದಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ? ಬೇಡವ್ವಾ ನಮಗೀ
ಕೆಲಸ ಎಂದು ! ಆ ಕೊಲೆವಾತಕ, ನೀಚ, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ !
ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾವೇಕೆ ಕೆಡುವುದು ?

ಭೀಷಣ :—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಕೊಡು, ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯ. ಅವ
ನೇನೋ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವನು. ಹೇಳದಂತೆ ಬಾಯಿಗೆ
ಬಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ.

ಕಾಳ :—ಎನಾದರೂ ಸಾಯು ! (ಎಂದು ಬಟ್ಟಿಕಟ್ಟುವನು)
(ಭೀಷಣನು ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಲು ಚಂದ್ರಹಾಸನು
ಕೈಮುಗಿಯುವನು)

ಭೀಷಣ :—ಎನಿದು ? ಇನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯದು !
ಅಯ್ಯೋ ! ಆ ಹಾಳು ಕುಮಂತ್ರಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೆಟ್ಟ
ವಲ್ಲಾ ! ಬಾಯ್ಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟಿ ಬಿಚ್ಚು, ಮಾರ.

(ಮಾರನು ಸಂತಸದಿಂದ ಬಟ್ಟಿ ಬಿಚ್ಚುವನು. ಚಂದ್ರ
ಹಾಸನು ಶ್ರೀಹರಿ, ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು. ಮಾರನು
ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವನು)

ಮಾರ :—(ಎದ್ದು) ನೋಡಿದಿರಾ ಇವನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರು
ಬೆರಳುಗಳಿವೆ

ಭೀಷಣ :—ಎಲ್ಲ ? ಎಲ್ಲಿ ? (ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುವರು)

ಎನಾದರೂ ಕುರುವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಾ
ಯ್ಯ ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗಂತೂ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಮಾರಿ
ಯೇ ಕೊಟ್ಟಳು ! ಈ ಆರನೆಯ ಬೆರಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸೋಣ.

ಮಾರ :—ಹೌದಾದು ! (ಭೀಷಣನು ಬೆರಳನ್ನು ಸರಕ್ಕನೆ
ಕೊಯ್ಯುವನು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಚೀರುವನು)

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರ ! ವೈಕುಂಠ ! ಪರಮಾತ್ಮ !
ಅನಾಥರಕ್ಕ ಕ ! ದೀನಬಂಧು !

[ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯೊಂದು “ ಹೆದರಿದಿರು ! ಹೆದರಿದಿರು.
ನಾನಿಹೆನು ! ಹೆದರಿದಿರು ! ” ಎಂದು ಕೇಳಿಸುವುದು. ಚಂಡಾ
ಲರು ಬೆದರಿ ಓಡುವರು. ಪುನಃ ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯ ಮಧುರ
ಗಾನವು ಕೇಳಿಸುವುದು.]

“ ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯಾ
ಪಾದತೇ | ತೇಷಾಂ ಸತ್ಕಾಭಿಮುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ
ವಹಾಮ್ಯಹಂ ”

[ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೫

[ಆದೇ ಅರಣ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ. ಮರುದಿನ
ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಮೇಲೆ ಪುಳಿಂದರ ಪಡೆಯೊಂದು ಬೀಟಿ
ಯಾಡುತ್ತ ಬರುವುದು]

ಗನೇ ಪುಳಿಂದಾ :—(ನೆಲವನ್ನು ಸರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ)

ಇದೆ ಸಂದಿ ಕದರಿದ ನೆಲಂ !

೨ನೇ :—ನೋಡಲಿದೆ ದಂತಿ ಕದಡಿದ ಕೊಳಂ !

೩ನೇ :—ತೋರಲಿದೆ ಪುಲಿಯುಗಿದ ಮೃಗದ ಮಿದುಳು !

೪ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದೆ ಸಿಂಗಮರಗಿದಾನೆಯ ತಲೆಯ ಮುತ್ತು
ದಂ ನೆತ್ತರೊಡನೆ !

೫ನೇ :—ಇದೆ ವನಮಹಿಷನುದ್ದಿಕ್ಕೊಂಡ ಮರದಿಗುಡು !

೬ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದೆಕೋ ಸಾರಂಗಮಕ್ಕಡಿಗೈದ ವಾವು !

೪ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದೆ ಪುಲ್ಲಿಗಳ ಪಕ್ಕೆ ! ಮೆರಗಳಕ್ಕೆ !

೧ನೇ :—ನಡೆ !

೨ನೇ :— ಪಜ್ಜೆವಡಿ ಪೋಗು !

೬ನೇ :— ತಡೆ ನಿಲ್ಲು !

೩ನೇ :— ಜಡಿ, ಬೊಬ್ಬೆ
ಗುಡು ! ಪೊದರೊಳಗು !

೫ನೇ :— ಕೈಗಿಡದಿರಿಸು !

೪ನೇ :— ನಿಡುಸರಳ

ತುಡು !

೧ನೇ :— ಕೆಲಕೆಸಿದಿಯದಿಪೋಡೆ ಪಾರ್ಶ್ವ !

೬ನೇ :— ತುಡುಕು ! ಮೊಗಸು ! ಅಡಗು !

೪ನೇ :— ಮರಕಡರು, ಒಡರ್ಚು !

೩ನೇ :— ಅಡಿಗಿ ಪೋಯ್ !

೧ನೇ :— ಜಡಿ, ಕೊಲನಿಡು !

೨ನೇ :— [೨, ೫, ೬ನೇ ಪುಳಿಂದರು ಓಡುವರು]

೧ನೇ :— ನಮ್ಮ ದೊರೆ, ಕುಳಿಂದಕನಲ್ಲಿ ?

೪ನೇ :— ಕುದರೆಯೇರೋಡಿದಂ

ಹರಿಣನಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ !

೩ನೇ :— ಸಿಂಹಪೊಂದಂ ಕೊಂದಂ !

೪ನೇ :— ಪುಳಿಂದಿಯರ ಗುಂಪಲ್ಲಿ ?

೧ನೇ :— ಎಲ್ಲಿಯೋ ನಾಕಾಣೆ !

ಬಡನಡುವಿನಬಲೆಯರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ

ಬಂದಾರು ? ಮುಕ್ತಾಫಲಂಗಳಂ, ಗರಗಳಂ,

ಚಮರಿವಾಲಂಗಳಂ ಆಯುತ್ತ ಎಲ್ಲವರೊ ?

೩ನೇ :—

ಪುಲಿಯೊಂದು ಹಾರೆನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು !

ನೋಡಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರೊಸರುವ ಗಾಯ ! (ತೋರಿಸುವನು)

ನೃಪನೆಜ್ಜೆ

ಶರದಿಂದ ಮಾಡಿದುದು ! ಏನು ಕೈಚಳಕ !

೪ನೇ :—

ಹರಿಯೊಂದು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬಂತೆನ್ನ

ಕೊಲಲೆಂದು, ಕೊಡಲಿಯಿಂದಿಕ್ಕಿದೆಂ. ಕತ್ತರಿಸಿ

ಬಿತ್ತಳೆಗೆ. ಈ ದಿನದ ಬೇಟೆಯೇ ಬೇಂಟೆ !

೧ನೇ :— ಬೇಂಟೆಯೇ ಬಿನದಂಗಳರಸಲಿ ?

[ಒಳಗಿನಿಂದ "ಪುಲಿ ! ಪುಲಿ ! ಸತ್ತಂ ! ಸತ್ತಂ!" ಎಂಬ

ಕೂಗು-ಜಡಿ, ಬಡಿ, ಪೊಡೆ ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳುವುವು]

೪ನೇ :— ಏನದಾ ಸದ್ದು ?

೩ನೇ :— ಅವನೋ ಪುಲಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದಂ !

೧ನೇ :— ಮರುಪುಟ್ಟಿನಲ್ಲವಗೆ ದೊರಕುವುದು ದೊರೆತನಂ !

(೬ನೇ ಪುಳಿಂದನು ಓಡಿಬರುವನು)

೬ನೇ :— ಇಲ್ಲೇನು ಮಾಡುವಿರಿ ? ನರಸನಳದಂ

ಪುಲಿಯಿಂದ ; ತಿಮ್ಮನಿರಿದದಂ ಕೊಂದ

ದೊಡ್ಡ ಪುಲಿ ! ಬೇಗ ಬನ್ನಿ ! ಓಡಿ ಬನ್ನಿ !

ನಮ್ಮರಸನನ್ನರಸಿ ಬೇಡಿಂಗ ತಿರಳೋಣ !

[ಎಲ್ಲರೂ ಓಡುವರು. ಸರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೬

[ಅರಣ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪುಳಂದಿ
ಯರ ಗುಂಪು ಬರುವುದು]

೧ನೇ ಪುಳಂದ :—(ನೆಲದ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಓಡುತ್ತಾ) ನೋ
ಡಲ್ಲಿ, ಕರಿಯ ಕುಂಬಸಳದ ಮುಕ್ತಾಫಲಾಳಿ (ಎಲ್ಲರೂ
ಓಡಿ ಆಯ್ದು ತುಂಬುವರು)

೨ನೇ ಪುಳಂದ :—ಎನಿತಾನೆ ನಿನಗೆ ! ಕೀಳ್ತೆಗೆಯ ಹೆಣ್ಣು !

೩ನೇ :—ನೀನಾರ್ಗೇ ಕೇಳುವಳೆ !

೪ನೇ :— ನೋಡಲ್ಲಿ ! ಬರುಹಿಗಳ

ಗರಿಗಳಿಹವಲ್ಲಿ ! ಬನ್ನಿ ಬೇಗಾಯೋಣ !

ಗಂಡಸರ ಗುಂಪಲ್ಲಿಹದೊ ಎನೊ. ಬೇಗವರ

ಸೇರೋಣ !

೧ನೇ :— ನಿನಗೆನಿತು ಮೃಗಸಾರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯು

ನಿಕ್ಕಿಯದೆ ?

೪ನೇ :— ಒಂದು ಕುಡಿಕೆಯ ತುಂಬ !

೧ನೇ :— ನೃಪ ಪತ್ನಿ

ಬೆಸಸಿಹಳು ತನಗಿನಿತು ಬೇಕೆಂದು !

೩ನೇ :— ಹೂವುಗಳು

ಬೇಕಂತೆ. ಯಾವುದೋ ವ್ರತವಂತೆ

೨ನೇ :— ಪೌಭಾಗ್ಯವೇನಿದ್ದರೇನಂತೆ, ಸುತರಲ್ಲಿ.

ನೀರಿದಕಾಸಾರಕರವಂದಮಿಲ್ಲದೊಡೆ

ತಾರಕೆಗಳಿದ ಗಗನಕೆ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದೊಡೆ

ಚಾರುಯಾವನಮಿದು ಪೆಣ್ಣಿನಿಯನಿಲ್ಲದೊಡೆ

ಸನ್ನತ ಪ್ರಜೆಗಳೆಂ ರಮಣಿಯಮಾರ್ಗಪ

ಧಾರಣೆಗೆ ಧರ್ಮದರನಿಲ್ಲದೊಡೆ, ಸಿರಿಯಿದು

ದಾರವಂಶಕೆ ಕುನರನಿಲ್ಲದೊಡೆ ಮೆರೆದವು !

೪ನೇ :— ಪುತ್ರವತಿಯಹುದು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯ ಮೈ

ಸಲೆ ಪೆಣ್ಣೆ ! ಮುನ್ನೆತಾಂ ನೋಂತುದಲ್ಲವ ಬಂದೆ

ಬಯಸಿದೊಡೆ ಬಗದವು ತಾಯಾಗುವ ಪುಣ್ಯ ?

೨ನೇ :— ಪುತ್ರನೋರ್ವನ ಪಡೆಯಲೆಂದೇ ವ್ರತವ ಕೈ
ಕೊಂಡಿಹಳು. ಅದಕಾಗಿ ಫಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ತರಲು
ಬೆಸಸಿದಳು.

೧ನೇ :— ಮೇಘಾವನೆಯು ನಮ್ಮ ಮಾರಾಣೆ
ಆಕೆಗೆಂದಾಗುವುದೊ ಶುಭದ ಪುತ್ರೋತ್ಸವಂ
ಅಂದೆಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯಕಣೆಯಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದ
ಹೊಗಳನು ಕುಯ್ಯ ವಳಿಗೊಯ್ಯೋಣ ! ಸಂಪಗೆಯ
ನಾ ಕೊಯ್ಯೆ !

೨ನೇ :— ಸುರಗಿಯಂ ನಾಕೊಯ್ಯೆ !

೩ನೇ :— ಕೇದಗೆಯ
ನಾನು !

೪ನೇ :— ನಾನೆಲ್ಲವಂ ಕೊಯ್ಯೆ !

೧ನೇ :— ತಂಗಿ, ನೋಡಲ್ಲ !
ಮಿಂಚಿನೋಟವ ಮುಂಚೆ ಹಾರುತಹ ಹರಿಣನಂ
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಯೋಡುತಹ ನೋರ್ವ ಬೇಂಟೆಗಾರಂ
(ಎಲ್ಲರೂ ಎಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡುವರು)

೩ನೇ :— ನಮ್ಮ ದೊರೆಯವನು !

೨ನೇ :— ಅವನಲ್ಲದಿನ್ನಾರು
ಜಿಂಕೆಯಂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಯೋಡುವರು ?

೪ನೇ :— ನೋಡಕ್ಕು !
ಮೆರೆಯೆಂತು ಕೊಂಕುಗೊರಲಂ ಗೆಯ್ದು ಹಿಂತಿರುಗಿ
ನೋಡುತ್ತ ಹಾರುತಿದೆ !

೩ನೇ :— ಆಹಾ ! ಅದರಡಿಗಳೆಯೆಮೋ
ಅರದಂತೆ ಜಲಮತಿವೆ.

೧ನೇ :— ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗುತಿದೆ
ಸಾರಂಗ !

೨ನೇ :— ನೋಡದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೊಲ್ಲ ನೊರೆ
ಸುರಿಯುತಿದೆ.

೪ನೇ :— ನೋಡದರ ಅಕ್ಕಿಯೆಂತುಬ್ಬುತಿದೆ !
ತಗ್ಗುತಿದೆ ! ಕಣ್ಣೆಂತು ಜಲಮತಿವೆ ಭಯದಿಂದ !

೩ನೇ :— ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದನು ಕುಳಿಂದಕ ನೃಪ !
ಬಿಲ್ಲಿನೊಳು ಬಾಣವಂ ಹೂಡಿದನದೆಂತು ?

[ಕುಳಿಂದಕನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಓಡಿಬರುವನು]

ಕುಳಿಂದ :— ಎಲ್ಲಡಗಿತಾ ಜಿಂಕೆ ? ಎಷ್ಟಲಗ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಮರೆಯಾಯ್ತೆ ಕಂಗಳಿಗೆ ? ನಾಲ್ಕೈದು ಹರಿಹಾರ
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದುದು ಬರಿಯಾಯ್ತೆ ?

[ಪುಳಿದಿಯರನ್ನ ಕಂಡು]

ಎಲ್ಲರಿಗಿ

ತಾಜಿಂಕೆ. ಕಂಡಿರೇ ನೀವು ?

೧ನೇ :— (ಕೈ ತೋರಿಸಿ) ಈ ದಿಕ್ಕು
ನಲ್ಲೊಡಿತತೆ ನೇಗದಿಂದ. ಮೈಯಿಂದ
ನೆತ್ತರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು !

ಕುಳಿಂದಕ :— ಇರಲಿ, ನೋಡುವನು !
[ಓಡುವನು]

೨ನೇ ಪುಳಿಂದ :—

ಎರಳೆಯನ್ನರಿಯದೇ ಬಿಡುವನೆಂದರಿತಹೆಯಾ ?
ಹಿಡಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊಕ್ಕರೂ ಬಿಡನು !

೪ನೇ :— ಬನ್ನಿ, ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ! ಚುರುಕಾಗಿ ಹೋಗೋಣ !

೩ನೇ :— ಓಡಲೇಂ ಸೇಂ ಗಂಡೇ ?

೨ನೇ :— ಗಂಡಸರ ಮಾರಿಹಳು
ಅವಳು !

೪ನೇ :— ಸಾಕು, ಬಿಡಿ, ಬನ್ನಿ ಬೇಗ ! (ತೆರಳುವರು)
[ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೭

[ಅರಣ್ಯ. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಕಾಲ್ಪೆರಳ ನೋವಿನಿಂದ ಅಳು
ತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವನು]

ಚಂದ್ರ :—

ಜಯ ಚತುರ್ಮುಖ ಜನಕ, ಜಯ ಚಾರುಚರಿತ್ರ,
ಜಯ ಚಿದಾನಂದ, ಜಯ ಚೇರಾಂಬರಜ್ಞೇಯ,
ಜಯ ಜಯಚ್ಯುತಿ ದೂರ ಜಯ ಚೂಡಬರ್ಹ ಶೋಭಿತ
ಜಯ ಜೈದ್ರಮಂದನ, ಜಯ ಜೋವಿತಾಬಿಳಲೋಕ
ಜಯ ಚೌರೈಕೃತ ತಿಲ ಜಯ ಚಂಡತಿತ ಕಿರಣ
ಜಯ ಚಕ್ರಧರ ಕೃಪಾಕರ ಕೃಷ್ಣ ಕಮಲಾಕ್ಷ
ಬಿಡಿಸೆನ್ನ ನೋವಿನಿಂದ !

ಜೇಯ, ಜಗದಂತರಾತ್ಮಕ, ಸರ್ವಜೈತನ್ಯ,
ಜೇಯ, ಶುಭಾದ್ವಯ, ನಿರಂಜನ, ನಿರಾವರಣ,
ಜೇಯ, ನಿನ್ನೊಳಗೀ ಸಮಸ್ತ ಮಧ್ಯಸ್ತಮಾಗಿದೆ
ನೀನೆ ಸತ್ಪರೂಪ,

ಜೇಯ, ನಾರಾಯಣ, ಮುಕುಂದ, ಮಾಧವ, ಕೃಷ್ಣ,
ಜೇಯ, ಚಕ್ರಿಯ ಪಿತವಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲ
ಜೇಯ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆ ಬಿಡಿಸೆನ್ನ
ನೋವಿನಿಂದ !

ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿನಿನ್ನೂ ಗತಿಯೆನಗೆ,
ಮತಿಯಾರು, ದಿಸೆಯಾರು ! ಕಾಪಾಡು ! ಕಾಪಾಡು !

[ಮರವಟ್ಟು ಮಲಗುವನು]

[ಕುಳಿಂದಕನು ಬರುವನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಕಿವಿ ಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವನು]

ಕುಳಿಂದಕ :—

ಏನು ಸದ್ದಿದು ನಾನು ಕೇಳಿದುದು ! ನೋವಿನಲಿ
ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಕರೆಯುವಂತಿತ್ತು ! ಮುದ್ದಿ ನಾ ಸದ್ದು
ಮೃಧುಮದುರವಾಗಿತ್ತು ! ಕಾಡುಪಾಲಾದ
ಕೋಮಲೆಯ ಕೂಗಿನಂತಿತ್ತು ! ಭ್ರಾಂತಿಯೋ ? ನಜವೋ ?

(ಸುತ್ತ ನೋಡಿ)

ಈ ವನದ ಸಂಭ್ರಮವೋ, ವೈಭವವೋ, ಬೆಡಗೊ,
ವೈಯಾರ ಬಿಂಕಗಳೊ, ನೋಡಿದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ
ಪೊಂದೊಡಿಗೆಗಳ ಸುಟ್ಟ ಮದುಮಗಳ ತೆರವಿಂದೆ
ಶೋಭಿವುದು ! ಏನತುಳ ಶಾಂತ ! ರಿಸಿಗಳೆವ
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಂ ಮೀರಿದುದು. ಇಲ್ಲಾವ
ರಿಸಿಬಸದಿ ಇರುವುದನು ನಾನರಿಯೆನಲ್ಲಾ !
ತಳಿತ ಹಸುರಿಸ ನಡುವೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ಕೆಂವೆಲರು
ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಿಂದಾಗುವ ನಾಲಗೆಗಳಂತಿಹವು !
ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕೆಯೊ ವೇದಘೋಷವ ಹೋಲು
ತಿಹುದು. ಕೋಗಿಲೆಯ ನಿಡುಸರವೊ ಮಾನಸಿಜನ
ಕಹಳೆಯಂತಿಹುದು ! ಈ ತೆರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ
ಮಾವನಕ್ಕೇಕಾಯ್ತು ? ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಲಿ
ತೋರ್ಪಚ್ಚರಿಯ ನೋಟಗಳೆ ಎನೆಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ !
ಕಾಡಾನೆಗಳೇಸರಿಗಳ ಮರಗಳ್ಳಿ ಮೊಲೆ
ಯೊಡುವುವು. ಪಾವು ಮುಂಗುಲಿಗಳೊಡಗೊಡುವುವು
ಮುಷಕಂ ಮಾರ್ಜಾಲಮಂ, ಮೊಲಂ ತೋಳಿನಂ
ಕಾಡುವುವು, ಮೇವುಗಳ ಬೇಡುವುವು ! ಸಾಕ್ಷಿಕರ
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲದರೆ ಜಾತಿ ವೈರಂಗಳಂ
ನೀಗುವವೆ ಮೃಗಗಣಂ ! ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವನೋ
ಬಳಿಯೊಳಿಹಂ ! ಅದೊಡಂ ಕಣ್ಣಾವ ಎಲೆವನೆಯು
ಮೈದೋರದಿಹುದು ! ತಾಪಸರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ !
ನೃಪಾಲವನುಟ್ಟ ಮುನಿವಧುಗಳಂ ನಟುಗಳಂ
ಶ್ರುತಿಘೋಷ ಹೋಮಧೂಮಂಗಳಂ ನಾಕಾಣೆ !
ಈ ಸಂಭ್ರಮದ ಮಧ್ಯೆ ದುಃಖಸೂಚನೆ ಇದೇಂ ?
ನೆಳೆಗೊಂಬಿನಲ್ಲಡೆಗೆ ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆಯ
ನುಣ್ಣರದಿ ರೋಧನದ ಮೆಲ್ಲಲಿಯು ಸಂಗಮಿಸಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ! ಎಲೆಲಿ ಕೋಗಿಲೆ ಯಾವ ದುಃಖಾಗ್ನಿ
ನಿನ್ನೆದೆಯ ಒನವನಾವರಿಸಿಹುದು ! ತಳೆದಿದು
ಜೋಲುತಿಹ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಬಸಿಯುತ್ತಿಹ
ಇಬ್ಬನಿಯು ನೋವಿಂದ ಬಸದೇವಿ ಸೂಸುತಿಹ

ಕಂಬನಿಗಳಂತಿಹುದು ! ಎಲೆ ನೋಗೆ ನವಿಲೆ
ನಿನ್ನ ಸ್ವತ್ಯದೊಳೇಕೆ ತವ್ವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಹವು ?
ಈ ಎಡೆಯೊಳೇನಿಂತು ಮಿಗವಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪು ?
ಗಿಳಿಗಳೇಕಳುವಂತೆ ಹಾಡುವುವು. ಅರಸಂಜೆ,
ಯಾವೆಡೆಗೆ ಇಂತು ಜವದಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿಹೆ
ಹರಿಣಗಳ ಗುಂಪೆಲ್ಲಿ ಗೋಡುತಿಹ ಎಂತು ?
ದೇವನಾಜ್ಞೆಯ ಪೊತ್ತ ದೇವದೂತರ ತೆರದಿ !

(ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡುವನು)

ಯಾವನೀ ಸುಕುಮಾರ ನಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಹನು !
ನೆತ್ತರೇಂ ! ಕೊಂದಿತ್ತೇನೆ ಯಾರ ಕಾರಲಗು ?
ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಪುತ್ರನ ತೆರದಿ ತೇಜಸ್ವಿ
ಯಾಗಿಹನು. ಇವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದಲೆ ಇಂತು
ಬನವೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿಯಂ, ಶೋಕದಿಂ, ಬೆಡಗಿನಂ
ತುಂಬಿರುಳುಕುತಿದೆ. [ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಎಚ್ಚತ್ತು]

ಚಂದ್ರ :— ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, ಪರಮಾತ್ಮ !
ಕುಳಿಂದಕ :—ಬದುಕಿಹಂ ! [ಹೋಗಿ ಮೈದಡಿದ ಮಲನೆತ್ತಿ]

ಬಾಲಕನೆ, ಇಲ್ಲೇಕೆ ಮಲಗಿರುವೆ ?
ಶೋಕಿತವಿದೇನು ? ಅಳಬೇಡ ! ಯಾರೊಡನೆ
ನೀನಿಲ್ಲಗೈತಂದೆ

ಚಂದ್ರ :—ಕಾರೊಡಲ ಚಂಡಾಲರೇಳಿತಂದು
ಕೊಲ್ವ ಯತ್ನವಮಾಡಿ ಕಜ್ಜ ಕೈ ಗೂಡದಿರೆ
ಕಾಲ್ಬೆರಳ ಕೊಯ್ದು ಕೊಂದೂಡಿದರು ! ನೋವು !
ಕುಳಿಂದಕ :—ಹೆದರದಿರು ಬಾಲಕನೆ ! [ಸಗ್ಗಲೆಯ ನೀರಿಂದ
ಕಾಲ್ವದಿಯ ತೊಳೆಯುವನು) ನೀನಾರವಂ ಕಂದ ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಾಲಕಂ !
ಕುಳಿಂದಕ :— ನಿನ್ನ ಪಿತನಾರು ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ತಂದೆ.
ಕುಳಿಂದಕ :— ನೀನಾವ ಊರವಂ ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ನನ್ನೂರು !
ಕುಳಿಂದಕ :—(ಸ್ವಗತ) ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಫಲಿಸಿತೇ

ಇಂದು !

ಮೇಧಾವಿನಿಯ ಬಂಜೆತನ ಯಂದು ಪೋದುದೇ !
ಕತ್ತಲೆಯ ಮನಗಿಂದು ಮಣದೀಪವಾದುದೇ !
ಬತ್ತದ ಸರೋವರಕೆ ನವಜಲಮೊದವಿತೇ !
ಸಂತಾನಯಿಲ್ಲದ ಕುಳಿಂದಕನ ಬಾಳ್ವೆ
ಗುತ್ತಮ ಕುಮಾರನಾದನೇ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಕೃಷ್ಣ !
ಮೃಗಯಾವ್ಯಸನದಿಂದ ಕಾನನಕೆ ತಾಂ ಕೃಷ್ಣ
ಮೃಗದ ಕೊಡೈದೊಡೆ ದೊರೆಕೊಂಡನೀ ಕೃಷ್ಣ

ಮೃಗಭಾವದರ್ಭಕಂ ಪಾಪ ಕಳಸಿದೊಡಾಯ್ತು ಪುಣ್ಯಂ.

ಪರಮಾತ್ಮ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನರಿವರಾರು ?

ಮಗು, ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಕಾದು .

ದೊಡ್ಡವನು ನಿನ್ನಿಗಿತ್ತು ಪೊರೆಯುವೆನು ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಕೃಪೆಯಿಂದ. (ತನ್ನ ತುತ್ತೂರಿಯನ್ನೊಡುವನು)

[ಪುಳಿಂದರ ಗುಂಪು ಓಡಿಬರುವುದು]

೧ ನೇ ಪುಳಿಂದ :—ಎತ್ತಣಿಂದಾಲಿಸಿದೆ ನಾದವಂ ?

೨ ನೇ :— ಇತ್ತಣಂ !

೩ ನೇ :—ನಮ್ಮ ದೊರೆ ಯಾವಳಲಗೀಡಾದನೋ ಏನೋ ?

ಕುಳಿಂದಕ :— ಬೇಡರಾ !

೪ ನೇ :— ಇಲ್ಲಿಹಂ ! ಇಲ್ಲಿಹಂ !

೨ ನೇ :—(ಕುಳಿಂದಕರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮನೇ ಆರಿಸುತ್ತ ಆಲಿದಲೆರ.
ದಣದವು.

೩ ನೇ :—ಯಾರೀ ಬಾಲಕಂ ? ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆತು ?

ಕುಳಿಂದಕ :—ಬೇಡರಿರ, ಈ ಎಡೆಯ ದೊರೆಕಿದಂ ಬಾಲಕಂ

ತನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ನೆನೆಯದೆ ಮುರಾರಿಯಂ

ನೆನವನದರಾದಿನಿಗೊಡೆಯ ನಜ್ಜುತನಾದ

ಕಾರಣಂ ಮೃತನಾಗದಡವಿಯೊಳ್ಳಿ ಎಸಿದಂ !

ಎಲ್ಲಗೆತನುಜರಂ ಕುಡುವವಂ ಕೃಷ್ಣ ನೈಸಲೆ

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಈತನೇ ಕುಮಾರಂ !

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲರು ಚಂದನಾವತೆಗೆ ಮುಂದೋಡಿ

ಮಂಗಳದ ಸುದ್ದಿಯಿಂ ಪುರಕೆಲ್ಲ ಸಾರಿ !

ಮೇಧಾವಿನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ! ದೂರೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೋತ್ತವಂ !

ಅದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣವ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಸಂತಸದ

ಕಡಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರು ಮುಳುಗಿ ತೇಲಲಿ !

[ಇಬ್ಬರು ಪುಳಿಂದರು ಹೋಗುವರು]

ಇಂದು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲವಂ ನೀವೆ

ಕೊಂಡುಂಡು ಹಬ್ಬವಂ ಮಾಡಿ. ಬೇಡರಿರ,

ಜಂಡಾಲಂಕರಳ ನಡುವೆರಳ ಕೊಯ್ತಿದರು.

ನೋವ ಸೈರಿಸಲಾರದಳುತಹಂ. ಮದುವೆ

ನಿಮಗಾರಿಗಾದೊಡಂ ತಿಳಿದಿದೊಡದನು

ತನ್ನ

ಒಬ್ಬ ಪುಳಿಂದ :—ನಾಬಲ್ಲೆ. ಈಗಲೇ ತರುನಂ. (ಓಡುವಂ)

ಕುಳಿಂದಕ :—(ಒಬ್ಬ ಪುಳಿಂದನನ್ನು ಕುರಿತು) ನೀವನ

ಹೆಗಲಮೇಲೇರಿಸಿಕೊ !

[ಪುಳಿಂದನೊಬ್ಬನು ಹೆಗಲಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು]

(ಸರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೮

[ಚಂದ್ರನಾವತಿಯ ರಾಜಬೀದಿ. ಭೂಸುರರಿಬ್ಬರು ದಾನ
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಂ ಪೊತ್ತು ಬರುವರು]

೧ನೇ ಭೂಸುರ :—

ಈ ಪರಿಯ ದಾನಧರ್ಮಂಗಳಂ ಹಿಂದಾರು

ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಮುಂದಾರು ಮಾಡುವರೊ ನಾನರಿಯೆ !

೨ನೇ :—

ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯನೊಂದುಳಿದು ಮತ್ತೆಲ್ಲವಂ ಕೊಟ್ಟ

ರೆಂದೆನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಕೋಶವೇ ಬರಿದಾಗು

ವನ್ನೆಗಂ ಚೆಲ್ಲಿದರು ಎತ್ತಮಂ ! ಬಡಜನರು

ಹೊರಲಾರದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೆಲ್ಲುತ್ತ ಹೋದುದಂ

ನಾನೆ ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡಿಹಂ ! ನನ್ನಾಣೆ !

೧ನೇ :—ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲನ್ನು ಬಡಜನರ ಸುಳಿವಿರದೆ

ಹೋಗುವುದು. ಕುಂಟಿರಿಗೆ ಕಾಲ್ಪಂದಿದಂತೆ !

ಕುರುಡರಿಗೆ ಕಣ್ಣಂದಿದಂತೆ ಮೂಕರಿಗೆ

ಬಾಯ್ಬಂದು ಗಳವಳಿಸಿದರಂತೆ. ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ,

ಮದ್ದಿನಿಂ, ಮಂತ್ರವಿಂ, ಗುಣವಡೆಯವಿರುಜೆಗ

ಳಿನೆತೋ ಗುಣವಾದುವಂತೆ. ದೇಶವೇ

ಜಗ್ಗುತದೆ ಬಂದವನು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನೆಂದು !

೨ನೇ :—ಹರಿಭಕ್ತರಿಂದ್ಲೆಡೆಯೊಳೇನಾಗಬಹುದು ?

[ಎದುರಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭೂಸುರನು ಬರುವನು]

೩ನೇ :—ಪಂಡಿತರೆ ಎತ್ತಂದೆ ?

೨ನೇ :—ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಹೀಗೆನ್ನುವಿ ? ನೀವು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲರಲ್ಲವೇನು ? ದೊರೆಗಿಂದು

ದಿವ್ಯ ಪುತ್ರೋತ್ಸವಂ !

೩ನೇ :— ಮೇಧಾವಿನಿಯು ಮಗನ

ಹೆತ್ತಹಳೆ ?

೧ನೇ :— ಇನ್ನೇನು ! ಹೆತ್ತಂತೆ ! ನಮ್ಮ ದೊರೆ

ಬೇಂಟೆಯು ಬಿನ್ನದಕಳಿಸಿ ಕಾನನಕೆ ಹೋದಾಗ

ಮುರಹರನನ್ನೊಡಿಸನ್ನರೆನೆಯದ ಮುದ್ದು

ಮಗನೊಬ್ಬ ದೂರಕಿದನು. ನಾಮಕರಣಂ ಗೈಯು

ಲೆಂದಾವು ಹೋಗಿದ್ದ ವನರ ಮನೆಗೆ !

೨ನೇ :— ಹೆಸರೇನು ?

೨ನೇ :— ಚಂದ್ರಹಾಸ !

೩ನೇ :— ಬಲು ಸೊಗಸು! ವಿಧಹಾಸನೆಂದೇಕೆ ?

೨ನೇ :—ಒರಿಯ ಅಂಕಿತನಾಮವೆಂದರಿಯದಿರಿ ನೀವು.

೧ನೇ :—ಪಾಂಡಿತ್ಯ ವಾರಿಧಿಯ ಮಧನದಿಂದ್ದು ಏನಿ

ಬಂದ ನವನೀತವದು !

ಒನೆ :— ಆಸ್ವರ್ಥನಾಮವೆಂತು ?

೧ನೆ :—ನಿರ್ಮಲ ಮುಖಾಂಬುಜದೊಳೊಂದುವಂ ಕಳಕಳಿಸಿ
ನಗುವನದರಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸನಾದಂ !

೨ನೆ :—ಪಸುಕೆತನದಿಂದೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದನ್ನೆಗಂ
ಬಿಸಜನಾಭನ ಭಕ್ತಿ ದೊರೆಕೊಳದ ಮನುಜರಂ
ನಸುನಗುವ ಧವಳದೊಳ್ಳಿ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೧ನೆ :—ಪಸರಿಮವ ಜಪದ ಬೆಳ್ಳಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೨ನೆ :—ಅಸಮನಕ್ಷಿಗನ ಕಳಂಕನತಿ ಶಾಂತನೆಂ
ಜಿನೆವ ಸದ್ಗುಣ ದೊಳ್ಳಿಯಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೧ನೆ :—ಮಂಜುಮಹಿಮಾಸ್ವದಂ ಚಾರುವೃತ್ತಂ ಕಲಾ
ಪುಂಜಂ ಸದಾಸಭೋಗಂ ಕುವಲಯಪ್ರಿಯಂ
ರಂಜಿಸುವ ರಾಜನೆನ್ನೊಲಾದೊಡಂ ಮಿತ್ರ ತೇಜಕಳ
ವಳಿದುವಗೆಯ

ಭಂಜನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಡತನವೆನ್ನು ಕಂಡಿ ಪಳೆ
ವಂ ಜಗವರಿಯೆ ಪೊತ್ತನೆಂದು ಬಿಡದ ಮೃತಾರ್ಚ
ಯಂ ಜರೆದು ನಗುವನದರಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸನಿವಂ !

೩ ನೇ :—ಪಂಡಿತರೆ ನವನೀತಮಂ ಸವಿದು ಸಾಕಾಯ್ತು !
ನೋಡೆಲ್ಲ ಪುರನಿವಾಸಿಗಳ ಗುಂಪು
ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುತ್ತಿವರು. ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ !
(ತೆರಳುವರು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬರುವರು)

ಮೊದಲನೆಯವನು :—ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನವ್ವಾ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ
ಎಂದು ಕಾಣದ ಬೆಳಕೆ ಇಂದು ನಾಕಂಡೆ !
ಕಣ್ಣೊಟ್ಟಹಾಗಾಯ್ತು ಕಣ್ಣೆಲ್ಲದೀವಾಸಿಗೆ !

ಎರಡನೆ :—ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನರಳಿದನವ್ವಾ
ರೋಗದಿಂದ ! ಪೈದ್ಯರಾಯ್ತು, ಮದ್ದಾಯ್ತು, ಮಂತ್ರ
ವಾಯ್ತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಾದುವು ಏನಾದರೂ ವಾಸಿ
ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ನೋಡೊಂದೆ ಉಳಿದಿತ್ತು.
ಅವನು, ಮಾರಾಯ, ನಮ್ಮಿಳಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟದಿನವೇ
ಎಲ್ಲಾ ಗುಣವಾಯ್ತು ! ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು
ಬಾಳಲಿ ! ಎಂದೆಂದು ನಮ್ಮಿಳಿಯ ನಾಳಲೇ

ಮೂರನೆ :—ನನಗೆ ಕಾಲಿರದೆ ಬೀದಿಗಳಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಇನ್ನೇನು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹಾರುವೆನು.
ನಮ್ಮೊಡೆಯನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ಯೇ ಬಾಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೇಯುವೆನು !

ನಾಲ್ಕನೆ :—ಮಟ್ಟದಂದಿನಿಂದ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದೆ. ನಾನಿನ್ನು
ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ
ವಿವ್ವಾಂಸನಾಗುವೆನು. ಒನ್ನಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ
ಎಳೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಮನಸಿಟ್ಟು ಕಲಿಸ ಮಾಡೋಣ !

[ಅವರು ತೆರಳುವರು. ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು ಬರುವರು]

ಒಂದನೆ :—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕದ್ದವನು ನಾನಲ್ಲವವ್ವಾ
ಸುಮ್ಮನೇ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೆನ್ನ ಇಂದೆಲ್ಲರನು
ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು.

ಎರಡನೆ :—ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಗೋಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನೂ
ಕೂಡ ?

ಒಂದನೆ :—ಇದೇನು ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ ? ಇನ್ನು
ಮುಂದೆ ನಾಡಿನ ಸೆರೆಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚುವರಂತೆ !
ತನಗೆ ತಾನೆ ಕೃತನ ಹೋಗುವುದಂತೆ ! ಪುಣ್ಯಾ
ತ್ಮನೀನಾಡಿಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದ
ಕ್ರೂರ ಜಂತುಗಳು ಕೂಡ ಸಾಧುವಾದುವಂತೆ ! ಹೀಗಿ
ರಲು ಕಳ್ಳರು ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಮುಂದಿರುವರೆ ?

ಎರಡನೆ :—ಭಾವ, ಬಾ. ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ
ಹಣ್ಣು ಹೂಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.
ಅಕ್ಕನು ನಿನಗಾಗಿ ಕೊರಗಿಸಾಯುತ್ತಿರುವಳು. ಅವ
ಳಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಗುವುದು.

[ತೆರಳುವರು. ಎಳೆಂಬು ಜನ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಬರುವರು]

೧ನೆ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

ಎಲ್ಲ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

೨ನೆ :—ನಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ನೊಗಮಕ್ಕಳೆ !

ಎಲ್ಲ :—ನಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ನೊಗಮಕ್ಕಳೆ !

೩ನೆ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪಯಕ್ಕೆ ! ಶುಭಮಕ್ಕಳೆ !

ಎಲ್ಲ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಕ್ಕೆ ! ಶುಭಮಕ್ಕಳೆ !

(ತೆರಳುವರು)

(ಸರದೆ ಬೀಳುವದು)

ಮಧ್ಯರಂಗಂ

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಶಿವಿರದ ಬಳಿಯ ಒಯಲಲ್ಲಿ ವೀರಸೇನ, ರಜಾಸಿಂಹ ತಿರು
ಗಾಡುತ್ತಿರುವರು]

ರಜಾಸಿಂಹ :—ಕಾಳೆಗದ ಬಳಲಿಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸಲೆಂಬಂತೆ
ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ.

ವೀರಸೇನ :— ಶಾಂತಿಯ ಸಂಜೆ !

ಗಗನಮಣಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಂಗನೆಯ ಬೈತಲೆಯ

ರಂಗುಮಾಣಿಕದಂತೆ ಪಡುವೆಟ್ಟದಡೆಯಲ್ಲಿ

ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂತು ಸಂಜೆನೆಣ್ಣುಟ್ಟ ರ

ಕ್ರಾಂಬರವೊ ಎಂಬಂತೆ ಬೈಗು ಗೆಂಪೆಯುತಿದೆ !

ಬಿಚ್ಚು ವಣೆವಕ್ಕಿಗಳ ಹೃದಯಮಂ ಬೀಯಿಸುವ

ರಣಸಿಂಹ:— ಬಹಳ ಜನ ಮಾಡಿಲ್ಲ !

ಇಂದಾದ ಕಾಳಿಗವು ಸಮಗ್ರಿಯ ಸಮರ !
ಅದರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ
ಯಮವುರಿಯ ಸೇರಿದರು ! ಮುಖ್ಯ ದಳಪತಿಯ
ಕಾರ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ ! ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಸಂಬುಧಕ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ !

ವೀರಸೇನ:—

ನಮ್ಮ ದಳಪತಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನೇಗಿಲ್ಲಿದನು ?

ರಣಸಿಂಹ:—

ಶನ್ನ ಗುಡಾರದಲ್ಲಿಹನು. ನಾಳೆಯ ಸಮರ
ಸನ್ನಾಹವಂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿಹನೆಂದು ತೋರುವುದು !
ಅವನ ಮಾರಿಹ ಯೋಧನಿಹನೆಂದು ನಾನಂದೆ !
ಬಾಣಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಂದಾರಿಲ್ಲ !
ನಾನೆ ನೋಡಿಹನು ! ಅವನ ಸರಳುಗಳೆಂತು
ಕಾರ್ಗಲ ಮಳೆಯಂತೆ ಅರಿಭಟರ ಮುಚ್ಚುವುವು !
ಅವನ ಕೂರಸಿಯೆಂತು ಮಂಚುವುದು ! ಅವನೊಡನೆ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದಿಹನು ! ಅವನೇನೆಯ
ಭತ್ತರಂ ಕಂಡಿಲ್ಲ : ಅವನೇನೆಯ ವೀರರಂ
ನೋಡಿಲ್ಲ ! ಕ್ಷಮೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನೇ ಮಾರಿಹನು !
ಎನಿತು ದೊರೆಗಳ ಗೆದ್ದ ನಾದರೂ ಒಂದೆಡೆಯು
ಕ್ರೂರನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನ್ನಣೆಯವನ ಶೀಲ !

ವೀರಸೇನ:—

ಹೌದು ! ಅವನ ನುಡಿ ಸುಭಟರೆದಿಗಾವೇಶ.
ಅವನಿರಲು ಸಾವೆಂಬುವಂಜಿಕೆಯ ಸೈನಿಕರ
ಗಿರದು. ನಾನೆ ನೋಡಿದೆ ಇಂದು. ಅರಿಭಟರ
ಮುತ್ತಿಗೆಯು ಬಲವಾಗಲೆಮ್ಮವರು ಹಿಂಜರಿಯ
ಲೆಳಸಿದರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಅಮೃತಮಯವಾದ
ವಾಣಿಯು ಶ್ವೇತಕದ ನುಡಿಗಳಂ ಕೇಳುತ್ತಲಿ
ಮುಗ್ಧರ್ಮಸಗಿದಂಬುಧಿಯಂತೆ, ಸಲಿ
ಘುಗ್ಧರ್ಮುಗಿಲ ಮೊಗ್ಗರದಂತೆ, ಭೋಂಕರಿಸು
ತೊಗ್ಗಿದರ್ಕವಿದು ಜೀನೋಡದಂತೆ ಪೂಯ್ದಿ ;
ನುಗ್ಗಿದರ್ಮುಂಗಾರ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ! ನುಡಿಗೆ
ಹಗ್ಗಿದರ್ಪೆಚ್ಚಿ ವೀರಾವೇಶವಿಂದ !

ರಣಸಿಂಹ:—

ಗೆಲ್ಲೆಡೆ ನಾರಾಮನ ವನದನಿಯಲ್ಲಿಹುದು !
ಅವನ ಚಂಚಲವ ಕೂರಸಿಯ ಮಂಚವಳ
ಮಾಂಗಲ್ಯ ! ಆತನೇ ಜಯರಮೆಯ ಜೀವ !

ವೀರಸೇನ:—

ಅವನ ಕಂಠದೊಳೊಂದು ಸಾಲಗ್ರಾಮದುಪಲಂ
ಪೊನ್ನ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಯುತಿಹುದಂತೆ !
ಆತನ ವಿಚಿತ್ರಕಥೆಗದೆ ಮೂಲವಂತೆ !
ಅದರ ಮೈಮೆಯಿಂದವನಿಗಿಲ್ಲೆಯಂ ಜಯವಂತೆ !
ಅದು ನಿಜವೆ ?

ರಣಸಿಂಹ:—

ಹೌದು, ಅದರಾತನ ಗೆಲುವು

ಬಿಟ್ಟಿಗಲ್ಲೊ ನೊಳಲ್ಲದವನ ಸಪ್ಪದೊಳಹುದು !

ವೀರಸೇನ:—

ಅದೋ ! ಕಡಲಕಳ್ಳನು ಕುಡಿದು ಬೈತಿಟ್ಟ
ಬಿಳ್ಳುಬಿಟ್ಟು ತೆರದಿ, ಕಾಮುದಿಯ ಕಾಂತಿಯಲಿ
ಬಾಂದಳವ ಬಿಳಿಗುತ್ತ, ಭೂತಳವ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ,
ಕತ್ತಲೆಂಬುವ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನಿನಿಯನ್ನೆತರಲು
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದೋಡುತೀರಲೋಲಿಯಿಂದಿರುನ
ಬಿಜ್ಜರದ ಕಿಡಿಯಂತೆ ರಂಜಿಸಂ ಹಿಮಕರಂ !

ರಣಸಿಂಹ:—

ಸಮರಸನ್ನಾಹವನು ಮೂದಲಿಹನೆಂಬಂತೆ
ಶಾಂತಿಯನು ಬೀರುತ್ತ ಮೂಡುತಿಹನು !
ಎಳೆಯಲ್ಲ ತಂಗಳಿನ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ ಮೆರೆಯುತಿಹು
ದಿಂತು ?

ವೀರಸೇನ:—

ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಧೂಮವಂ ಭೇದಿಸುತ್ತ
ಮೇಲೇಳುವಷ್ಟದೇವತೆಯಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು
ನೆಟ್ಟುತ್ತ ಮೂಡಿ ಮೆರೆಯುವನೆಂತು !

ರಣಸಿಂಹ:—

ಒಳ್ಳೆಂಗೆ

ಕಿಂತೆನೆವ ನಿಶಿಯಲ್ಲಿ ಕದನ ಚಿಂತೆಯು ಮಹಾ
ವಾಹವೆಂದೇ ನನ್ನ ಮತ ! ಅದರೂ ನಮ್ಮ
ಕರ್ಮಮಯವಾದಿಳೆಯೊಳಾ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ?
(ಕಹಳೆ ಕೇಳುವುದು)

ಕೇಳು ! ಕಹಳೆಯ ನಾದ ! ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಬಾ
ಬೀಡಿಗೆ ತೆರಳೋಣ ! (ಹೋಗುವರು)
ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಚಂದನಾವತಿಯ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಕುಂತಳನಗರ ನಿವಾಸಿ
ಯೊಬ್ಬನು ಬರುವನು).

ಕುಂ. ನಿ:—

ಹಿಂದೆ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೈತಂದಾಗ ಈ ನಾಡು

కాడబిడాగిత్తు ! ఇందు జుర్రొందు
 నోట ! సస్య సమృద్ధియం, పురగళం,
 ఊద్యానవనగళం, సిరియ నేటివీడంతే
 తోరుతిడ ! ఈ నాడ జనరత్న పుణ్యాత్మరు !
 ఈ జంధనావతియో నోటగినిలయదంతే
 మేరయితిడ ! ముగిలముట్టువ సౌధ తిరురంగళం,
 మణితీలానోవానదిందేసేవ శోకగళం,
 మోరమోరదు సరవ పేదోరగళం, తళినిరు
 తుంబితుళుకువ చిత్తరద సరవరగళం,
 శేరగళం, మణిశ్చతక శ్రీలదిం, శోకటి శో
 త్తళగళం, తిల్వకలియిందిదిద గుడిగళం,
 తరుణారుణ ప్రభాలక్ష్మియం నగువంతే,
 పల్లవిత సమరినిం, పూత కడుగింపినిం
 దేసేయితివ ననేముగుళ హేమగళ పంపినిం
 రాజీసువ, మోహిసువ రాజోలవనగళం
 తోళగుడిదే నగరవధు, సిరియంతే సౌభాగ్య
 శేడయాగి, మేణా విజయశ్రీయంతే పిరరా
 గరవాగి, జంద్రనంతహ్లాదకరవాగి,
 మదనసతియంతే మనోహరవాగి, సరసతియ
 తరదిందే చిడ్చియూరాగి, సగ్గడొలు
 పుణ్యదావాసమాగేసేయితియదు !
 ఎల్లి శివిగోటియైదం సామ రవదింజరం !
 హాడుతిక లలనేయర మొల్లులిగళంపు !
 ఎల్లి శణ్ణిటియైదం పేరు పడ్డెయ సోబగు !
 ఈ నాడొళొందు మరిదుంచియాగుదుసిబర
 లదే పుణ్య ! నమ్మ కుంతళనగరిగిదు సగ్గ !

[ఇట్లు పురజనరు బరువరు. శుం.ని.యన్న నోడి]

గనె:—

యావనోల హేమసబనాగిరువంతే తోరుతిడ !

ఎనె:—

సోదరనే, నైనావ దేశదవను ?

శుం. ని:—

అణ్ణా, నాను కుంతళనగరదవను !

దేశసంజారవాగిల్లిగ్గితందే

నిమ్మ నాడిన సిరియ, నిమ్మసగరద సోబగ
 శండు బీరగాగి హోడి. యిందే ఇంతరల్ల.
 నిమ్మనాళువ పుణ్యపురుషనారు ?

గనె:—

జంద్రహాసన శీర్తి ముహుమెగళ శీలరియేయా ?

శుం. ని:—

ఆతనే నిమ్మరసనే ?

ఎనె:—

ఆతను నమ్మరస కుళందకన దత్తుమగ !

ఆతనిందలే నమ్మ నాడసిరియింతు

తొళిపుదు ! రాజ్యవం చిత్తరిసి, అరిన్యపర

మరిదిక్కి, ధర్మసంస్థాపనేయ నాడి

నాడొళల్లియు సోగద బిజగళ చిత్తియను !

గనె:—

నిమ్మ నాడెంతియదు ? నిమ్మరసనేంతియను ! మళ
 బిళిగళంతియవు ?

శుం. ని:—

నమ్మ నాడియ కథియ

శీలదరే నిమగి బీరసరవాగదిరదు.

నమ్మరసనొళ్లిదం ! మళిబిళిగళిల్లా

మున్నిసంతేయ ఇయవు. రోగిరుజిగళ బాధే
 ఎల్లియుం తోరిల్ల.

ఎనెయ:—

ఇన్నేను శోరతే ?

గనెయ:—

కళకాకర భయవే ? మత్తేను ?

ఎనె:—

హాదు

నమ్మోడియనిగి దుష్టబుద్ధి ఎంబువ మంత్రి !

ముదుకనాగిద దోరయ మూలగిట్టు

తానే నాడినాళికియెల్లవం శ్రీశొండు

బడచేతరం సులిదు, తనగాగదవరం

శొండు, ప్లోత్నావమం కళకాకరిగిత్తు

రాజ్యదాదాయమం తన్న బిలక్కుసక్కిట్టు

ధూర్తనాగియను. హేళి శీలవరిల్ల;

తానేతానాగియను ! దంగికారరు మట్టి

అల్లిల్లి ప్రబలవాగిత్తియరు. నాయకనే

ఇల్లదిద స్వేస్వదంతాగియదు నాడెల్ల !

ఁను శోలలాహలవు ! జనరెల్ల గుంవాగి

బరుతియరు !

గనె:—

జంద్రహాసను నేరయరాజ్యద

మేలె దండెత్తి హోగిడ్ల. జయవాయ్

ఎందు తోరువుదు ! ఇర్రతిళియోణ !

(ಸೈನಿಕರ ಗುಂಪೊಂದು ಬರುವುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ
ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳುವನು)

ಸೈನಿಕ:— ಮತ್ತೇನು
ನಮಗೆ ಜಯ ! ಚಂದ್ರಹಾಸನು ವಂದಿನೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ !

ಅನೇ:— ಜಯದಮೇಲೆ ಜಯ !
ನಮ್ಮರಸಗೆಣೆಯಾರು ?

ಸೈನಿಕ:— ನಾಳೆ ಮತ್ತೊಂದು
ಪಯಣ.

ಗನೇ:— ಎಲ್ಲಿಗೆ ?

ಸೈನಿಕ:— ಕುಂತಳ ನಗರಕ್ಕೆ ?

ಕುಂ. ನಿ.— ಏಕಾಗಿ ?

ಸೈನಿಕ:— ರಾಯಂಗಿ

ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾವು ಕುಡುವ ಸಿದ್ಧಾಯಮಂ
ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಲಿಸಲೆಂದು, ಹೋಗುವೆವು !

ಕುಂ. ನಿ:—ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೋಗುವನೋ ಏನು ?

ಸೈನಿಕ:—ಇಲ್ಲ, ಸೈನಿಕರು ! (ತೆರಳುವನು)

ಗನೇ:—ಸೋದರನೇ, ಬಾ, ನಮ್ಮಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.
ನಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡು !

ಅನೇ:—

ಇಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ. ಜನರೆದೆಯ ಭಿತ್ತಿ ! ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ
ಬರುವರಾರೂ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನರಿಯರು.

ಕುಂ. ನಿ.—

ರಾಜನಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲವೆ ? (ಹೋಗುವರು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ಅಂತ್ಯರಂಗಂ

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಕುಂತಳನಗರ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತು ಏನೋ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ದಂಡ
ನಾಯಕನೊಬ್ಬನು ಅವನೆದುರಿರುವ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರು
ವನು. ಸೇವಕನೊಬ್ಬನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ನಿಂತಿರುವನು.]

ದಂಡ:—

ಜೀಯ ಅವನ ಅಪರಾಧವೇನಿಲ್ಲ

ನಾನೇ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ ! ಗುಣವಂತ ! ಬಲಾದೊಡ
ವಂಶಸ್ಥ ! ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತನು !

ದುಷ್ಟ:—(ತಲೆಯೆತ್ತಿ, ದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ದುರುದುರನೆ
ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ)

ಇಲ್ಲ, ಅವನು ಸಾಯಲೆಬೇಕು ! ನನ್ನಾಜ್ಞೆ !

[ಪುನಃ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಪತ್ರ ಓದುವನು. ದಂಡನಾಯಕನು
ಚಿಂತಿಸಿ]

ದಂಡ:—

ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದೇ ಮರಣದಂಡನೆ ಏಕೆ ?

ದುಷ್ಟ:—(ಸಿಡುಕಿನಿಂದ)

ನೀನಾರು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ! ಹೇಳಿದುದ ಮಾಡು !

ದಂಡನಾ:—

ಅವನ ಕೊಂದರೆ ದಂಗೆಯಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು !

ದುಷ್ಟ:—

ಭಟರ ಕೂರಸಿಗಳಿಗೆ ಕಿಲಬು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ.

ನರರ ರುಂಡಗಳೇನು ವದ್ರವಲ್ಲ ! (ಪುನಃ ಓದುವನು)

ದಂಡನಾ:—

ಹಿಂದವನು ನಿಮಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದ !

ದುಷ್ಟ:—ಈಗಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ದಂಡನಾ:—ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು.

ದುಷ್ಟ:—ಏಕೆಂತು ನೀನೆನ್ನ ಪೀಡಿಸುವೆ, ಹೊರಡಾಡೆ !

[ದಂಡನಾಯಕನು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸುವನು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ
ಯು ಪತ್ರದಕಡೆ ತಿರುಗುವನು]

(ಪುನಃ) ಏಕೆನ್ನು ಕುಳಿತಿರುವೆ, ಹೊರಡು, ನಡೆ ; ಜೀಗೆ ;
(ದಂಡನಾಯಕನು ಏಳುವನು) ಕತ್ತಲಾಗುವಮುಂಜೆ
ಅವನ ತಲೆ ಹಾರಬೇಕು.

[ದಂಡನಾಯಕನು ಹೋಗುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಸೇವಕನಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವನು.]

ಸೇವಕ:—ಜೀಯ, ಎನಪ್ಪಣೆ ?

ದುಷ್ಟ:—ಚಂದನಾವತಿಯ ದೂತರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಹೇಳು !
(ಸೇವಕನು ಹೋಗುವನು) ಏನಿದೆತ್ತಣ ಕೌತುಕದ ಸುದ್ದಿ
ಕುಳಿಂದಗೆ

ಸೂನು ಜನಿಸಿದವನೆ ಬಂಜೆಯಾಗಿಹಳವನ

ಮಾನ್ನಿನಿಯು ; ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವಿದು ; ಇರಲಿ

ಎಲ್ಲವನು ಎಶದವಾಗಿಯುವೆನು ;

[ಅಬ್ಬರು ಚಂದನಾನಾಟಿಯ ದೂತರು ಬರುವರು. ರು
ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ತುಲಸಿ ಮೊದಲಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವರು.
ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಒಂದು ಕೈಮುಗಿ
ವರು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಆಸನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕುಳಿ
ತುಕೊಳ್ಳುವರು)

(ಸ್ವಗತ) — ಏನಿದೀವೇಷ ! ಅವಧೂತರಂತಿಹರು ! ಚಂದ
ನಾವತಿಯೆಲ್ಲ ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿರುವುದೋ
ಏನೋ ! [ದೂತರನ್ನು ಕುರುತು:—ದೂತರಿರ, ತಂದ
ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸುರದಾಯ್ತು ?
ಗನೆ ದೂತ:—ರಾಣಿಗೆ ಪುರೋಹಿತಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಹಣಹೂರ
ತು ಇನ್ನುಳಿದುದೆಲ್ಲವಂ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು !

ದುಷ್ಯ:—ರಾಣಿಗೆ ಪುರೋಹಿತಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ-ಸಿದ್ಧಾಯವಂ
ನಮಗೇ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಮಾಡಿಹವು ! ತಿಳಿಯಿತೇ ?

ಅನೆ ದೂತ:— ಅಪ್ಪಣೆ

ದುಷ್ಯ:—
ನಿಮ್ಮರಸುಗುವರಂಗೆ ಚಂದ್ರಹಾಸಂಗೆ
ಈಗಿನಿಶು ವಯಸ್ಸು ?

ಗನೆ ದೂತ:— ಪವನಂಟು !

ದುಷ್ಯ:—ಕುಳಂದಂಗೆ ಮಕ್ಕಳರಲ್ಲಿವಲ್ಲ ?
ಈ ಸುದ್ದಿ ದಿಟವೆ ?

ಅನೆ:— ಜೀಯ ಪುಸಿಯಲ್ಲಪಂ
ಬೇಂಟಿಗೈರಾಗ ಕಾನನದ ಮಧ್ಯದೊಳ-
ನಾಥನಾಗತು ತಿಶು ನಿಧಾನಮರೆ ಕಂಡೆತ್ತಿ
ಕೊಂಡು ಬಂದಾತ್ಮಜ ನಿಧಾನದಿಂದೋವಿದಂ !

ದುಷ್ಯ:—(ಎಸ್ಮಯದಿಂದ)
ಎನು ! ಕಾನನಾಂತರದೊಳವನು ದೊರಕಿದನೆ ?

ಗನೆ:— ಹೌದು !

ದುಷ್ಯ:—ನೀವಿಂದು ತಂದ ಸಿರಿಯೆಲ್ಲಮುಂ ಆರಿಗಳಂ
ಗೆಲ್ಲವನು ತಂದುದೇ ?

ಗನೆ:— ಹೌದು ! ಜೀಯ !

ದುಷ್ಯ:—ಬಹು ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆ ?

ಅನೆ:— ಜೀಯ ನಮ್ಮಿಳಿಗೆ
ಎಂದಾತ ನೈಕಂದನೋ ಆಂದಿನಿಂದ
ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಶನಿಯು ತೊಲಗಿದನು. ಪೈರು
ಪೆರ್ಚಿದುದು. ಸೌಭಾಗ್ಯಮೆಲ್ಲಿಯುಂ ಮೈದೋರಿತು !
ಬರಗಾಲಮಡಗಿದುದು ! ಕಾರ್ಮಗಿಲ ಮೋಡಗಳು

ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ-ಕರ್ಮವಂ ಬಿಡದೆಸಗ
ತೊಡಗಿದುವು. ಒಂದು ನವಜೈತನ್ಯವಾವರಿಸಿ
ತಿರೆಯೆಲ್ಲ ಸಂತಸದಿ ಕಂಗೆಳಿಸುತಿಹುದು !
ರೋಗರುಜಿಗಳ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ ! ಮತ್ತುವಿನ
ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ! ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ

ದುಷ್ಯ:—ಸಾಕು, ಬಿಡು ! ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !

(ಸೇವಕನಕಡೆ ತಿರುಗಿ)

ಕಿಂಕರಾ

ಇವರನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯು !

ಗನೆ:— ಜೀಯ
ಮನ್ನಿಸಿರಿ ! ಇಂದು ಏಕಾದಶಿಯು ! ಇಂದುಣಿಸ
ನೊಲ್ಲೆವು ! (ಮಂತ್ರಿಯು ದುರದರನೆ ನೋಡುವನು)
ನಾವೆಲ್ಲ ವೈಷ್ಣವರು

ದುಷ್ಯ:— ಹಾಗಾದರೆ ತೆರಳಿ [ದೂತರು ಕೈಮುಗಿದು
ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗ:ವರು]

ನಿಮ್ಮರಸಗೀ ಪತ್ರವಂ ಕೊಟ್ಟು
ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಂ ತಿಳುಹು ! [ಹೊರಡುವರು ಧೂತರು]

ಏನಹಂಕಾರ !

ನಾನೀವ ಭೋಜನವನುಗಲೊಲ್ಲರಂತೆ !
ಸೇವಕರೆ ಇಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕಿದಮೇಲೆ ಅರಸನೆಂ
ತರಬೇಕು ! [ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ]

ಪಾಳಡವಿಯೊಳ್ಳು ಸುಳಿಯಂ ಕೊಂಡು
ಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದೊಡೆ ಚಂಡಾಲರಂದುಳಿ
ಬಂದರೇ ? ಈ ಚಂದ್ರಹಾಸನಾ ಬಾಲನಾ
ಗಿರಬಹುದೆ ? ಗಾಲವನು ಎಂದ ನುಡಿ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.
ಎಂತಾದರೂ ಅವನ ಸಂಹರಿಸದೊಡೆ ಸೊಗಮಿಲ್ಲ !
ನಾನೆ ಚಂಪಕಪುರಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ನೋಡುವೆನು
ವಿಧುಹಾಸನಾರೆಂದು ! ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂ ಎಾರ
ದತ್ತುಮಗನನ್ನೆಂತ ಪಡೆದಂ ಕುಳಿಂದಕಂ ?
ಸೇವಕನೆ ಹೋಗು, ಮದನನಂ ಬರಹೇಳು !

(ಸೇವಕನು ಹೋಗುವನು)

ಮದನನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಕಾಲ ಬಳಿಯಾಯ್ತು
ನವಯೌವನೆಯು ಎಷಯ. ವರನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ !
ಇರಲಿ, ಮೊದಲೀ ಚಂದ್ರಹಾಸನಂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ
ತರುವಾಯ ಬೇರೆಯಾಲೋಚನೆಯ ಮಾಡುವೆನು.

[ಮದನನು ಬರುವನು]

ಮದನ :—ತಾತ, ಏಕೆನ್ನ ಬರಹೇಳಿದ್ದು ?

ದುಷ್ಪ :— ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ಹೇಳುವೆನು. (ಮದನನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಮದನ :— ನಿಮ್ಮ ವೊಗದಲ್ಲೇನೂ ಚಿಂತೆ
ಯಾಡುತ್ತಿದೆ !

ದುಷ್ಪ :— ಎನ್ನಲ್ಲ ; ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಜಂದನಾವತಿಗೆ ನಾನೀಗಲೆ ಹೊರಡುವೆನು.

ನಾನಿಲ್ಲಿಗೈತರುವವರೆಗೆ ನೀನೆ
ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತವಂ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು !

ಮದನ :—ಅಪ್ಪಣೆ ! ರಾಜಕಾರ್ಯವದೇನು ?

ದುಷ್ಪ :— ಕುಳಿದಕನ
ರಾಜ್ಯಭಾರವಂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆ !

ಮದನ :— ಇಷ್ಟು ಅವಸರವೇಕೆ ?

ದುಷ್ಪ :— ಬಂದಮೇಲೆಲ್ಲವನು
ಹೇಳುವೆನು ! (ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ) ಯಾರಲ್ಲಿ ?

ಮದನ :— ತಂಗಿ, ಬಂದಿಹಳು !
(ವಿಷಯ ಒಳಗೆ ಬರುವಳು : ಅಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾ)

ದುಷ್ಪ :—ಬಾ ತಾಯಿ, ಎನ್ನಿಷ್ಟು ಲಜ್ಜೆ ! ನಿನ್ನಿನ್ನಯ
ನಿಲ್ಲಿಲ್ಲ ! ಬಾ ಮುಂದೆ ! (ವಂದೆ ಬರುವಳು)
ಬಂದುದೇಕೆಂದೀಗ

ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !

ವಿಷಯ :—
ತಾತ ನಂದನದೊಳಾಂ ನೀವೊಯ್ದು ಬಿಳೆಯಿಸಿದ
ಜೊತಲಕೆ ಪ್ರಾತಿಯದು. ಉದ್ಯಾಪನಂಗೈಸ
ಬೇಕದಕೆ !

ದುಷ್ಪ :—ಮದನ ಇವಳ ನೋಂದೆಯಂ ಮಾಡಿಸು !

ಮದನ :—ತಂಗಿ ಆ ಭಾರ ನನ್ನ ಮೇಲಿರಲಿ !

ವಿಷಯ :—
ಗೂಡಿನೊಳಗಿಹ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೊಂದು ಜೊತೆಯಿಲ್ಲ
ಅದಕೊಂದು ಜೊತೆಬೇಕು !

ದುಷ್ಪ :— ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು !

ವಿಷಯ :— ತಾತ, ನಾ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ನೀರೆರಚುತ್ತಿದ್ದ
ತುಂಬಿಗಳು ಬಂದೆನ್ನ ಮೊಗಮೆಲ್ಲವಂ ಮುತ್ತಿ
ಮುಂಗುರುಳ ಮೊಲೆಲ್ಲ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಝೇಂಕರಿಸಿ
ಬಹಳ ಧಯಪಡಿಸಿದುವು. ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಡ

ಬಂದೆ ಬಗ್ಗಿ ಸುತೆನ್ನ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಿಹುದು !

ದುಷ್ಪ :—
ಇರಲನ್ನಾ, ಆ ದುರಳರಂ ಪಿಡಿದು ಸೆರೆಮನೆಗೆ
ಕಳುಹೋಣ.

ವಿಷಯ :— ತಾತ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡುವುದು ನೀನು !

ದುಷ್ಪ :—ಜಂದನಾವತಿಗನ್ನಾ ; ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆಯ ನೀನು ?

ವಿಷಯ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಹ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆನು ?

ದುಷ್ಪ :—(ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ) ಹೌದು ;
ನೀ ಹೊರಡು. ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು, ಹೊತ್ತಾಯ್ತು !
(ಹೊರಡುವನು)

ವಿಷಯ :—
ಅಣ್ಣಾ, ತಾತನತ್ತಿಗೆಯ ತರಲೆಂದು ಹೋಗುವನೆ ? /

ಮದನ :—
ಅಲ್ಲ, ಮೈದುನನ ತರಲೆಂದು ತೋರುತದೆ !

ವಿಷಯ :—
ಚಂದ್ರಹಾಸನ ನೀನು ನೋಡಿರುವೆ ಎನ್ನಾ ?
ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗದಮೇಲೆಲ್ಲ ಹರಡು
ತಿದೆಯಂತೆ ! ಹೌದೇನು ?

ಮದನ :— ಹೌದಾದರೇನಂತೆ,
ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಯಲಾಸೆಯೆ ನಿನಗೆ ?

ವಿಷಯ :— ಬಿಡು, ಅಣ್ಣಾ !
ನಿನಗೇನು ಬರೆಯ ಹಾಸ್ಯ !

ಮದನ :— ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !
ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ;
ಅವನ ಸೊಬಗಿನವೇಲೆ ! ನಾನರೆಯೆನೆ ? ನಿನ್ನ !
ನಿನಗಿಂತ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದವನು ನಾನು !

ವಿಷಯ :—ಅಮ್ಮ ಕೂಗುವಳೆನ್ನ, ಹೋಗುವೆನು.
(ಓಡುವಳು)
ಹರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೨

[ಜಂದನಾವತಿಯ ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ವೈಭವದ ಕೊ
ಠಡಿ ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ
ಕಳೆದುಹೋದ ಕಚ್ಚೆ]

ದುಷ್ಪ :—
ಎನ್ನಿ ಸಂಪದಂ ! ಎನ್ನಿ ವೈಭವಂ !
ಎನ್ನಿ ಬಿಂಕಂ, ಬಿಡಂಗು ! ಚಕ್ರೇಶ

ರನುಭವಿತ ಸಿರೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರೆಗೊಂಡಿಹುದು !
ಪಳುಕುಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟು ; ಮರಕತಂಗಳ ಜಗಲಿ ;
ಪೊಳೆವ ನೀಲದ ಭಿತ್ತಿ ! ಬಿಜ್ಜರದ ಕಂಧಮುರಿ
ತೊಳಪ ವೈಡೂರಿಯದ ಮದನಕೈ ; ಮಿರುಪ
ಗೋಮೇಧಿಕದ ಬೋದಿಗೆಗಳಾಳ ತಳತಳಿಸು
ತಿಹ ಪುಷ್ಕರಾಗದ ತೊಲೆಗಳಿನವ ಮಾಡಿಕಂ
ಗಳ ಲೋವೆ, ಮುತ್ತುಗಳ ಸೂಸಕಂ, ಮಿಸುಗುವ ಪ
ವಳದ ಪುತ್ರಳ ಪೊನ್ನಪೊದಕ ! ಕಂಗಳಂ
ಕುರುಡುಮಾಡುವ ತೆರದಿ ತೊಳಗುತೆಹುದರಮನೆಯು !
ಈ ಪುರವೊ ಭೂತಳದ ನೈಕುಂಠದಂತಿಹುದು !
ಕಿರಿಯರಸಗೀತಕೀ ವೈಭವಂ ? ಇರಲಿ
ಇವನ ಬಿಂಕವ ಮುರಿವೆ !

[ಕುಳಿಂದಕನು ಚಂದ್ರಹಾಸನೊಡನೆ ಬರುವನು. ಇಬ್ಬರೂ
ಮಂತ್ರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು.]

ಕುಳಿಂದಕ :—

ಮಂತ್ರಿವರ್ಯಗೆ ಸುಖಾಗಮನವಂ ಬಯಸುವೆಂ !

ಚಂದ್ರ :—ಹಿರಿಯರಿಗೆ ವಂದಿವೆಂ !

ದುಷ್ಪ :— ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳಂ !

ಈತನೇ ನಿನ್ನ ಸುಕುಮಾರನೋ ?

ಕುಳಿಂದಕ :— ಹೌದು !

ವಿವಿನದೊತ್ತನಗೀ ಕುಮಾರಕಂ ಮುಂಗೈದ
ತಪದ ಫಲದಂ ತಾನೆ ದೊರೆತೊಂಡ ನೀತನಂ
ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀವೆ ಪಾಲಿಸವೇಳ್ತು ದು !

ದುಷ್ಪ :—(ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನೊಳಗೆ)
ಈತನಹುದಾ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

ಚಂಡಾಲರೆನಗಿಂತು ವಂಚನೆಯ ಮಾಡಿದರೇ !
ಎನಗರಿಯದಂತೆನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೊಯ್ದರೇ ?
ಇರಲಿ, ಎನ್ನದೆಯ ಭಾವಗಳ ಸೂಚಿಸಲು
ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ. (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಕುಳಿಂದಕ, ನಿನ್ನ
ಪುತ್ರನಂ ಕಂಡೊಡನೆ ಮಾಡಿದುತ್ತವಮೆನಗೆ.
ನಿನ್ನ ತರುವಾಯ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಈತನಂ
ಬಿಟ್ಟರಾರಣ್ಯರಲ್ಲ !

ಕುಳಿಂದ :— ಒಂದ ಕಾರ್ಯವದೇನು ?

ದುಷ್ಪ :—(ತನ್ನೊಳಗೆ)

ಬಂಜೆಯಾಗದು ವಿಪ್ರನಂದೆನ್ನೊಳಿಂದ ನುಡಿ ;
ರಂಜಿಸುವ ರಾಜಲಕ್ಷಣದೊಳೊಪ್ಪುವನಿವಂ !
ಭಂಜಿಸದೊಡೀ ಧರಣಿಗೀತ ನರಸಾದಪಂ !

ಬಳಿಕ ಮಗ ಮದನಂಗೆ ದೊರೆತನಂ ದೊರಕದು !
ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರುವ ನಗ್ಗಲೆಗಂಜವನ
ನಲ್ಲಿತಂ. ನಂಜನೊಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಪುವಾಯಮಂ [ನಂಗೆ
ನೆಗಲ್ಪವೆಂ. (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಕುಳಿಂದಕ ನನ್ನ ಮಗ ಮದ
ಪುತ್ರನೊಂದನು ಕಳುಹಡೀಕು. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಳುಹು.
ಆತನೊ ನಮ್ಮ ನಗರವ ನೋಡಿದಂತಪ್ಪುದು.
ಮದನ ನೊದಲಾದವರ ಪರಿಚಯವು ದೊರಕುವುದು.

ಕುಳಿಂದಕ :—ತಮ್ಮಾಜ್ಞೆ.

ದುಷ್ಪ :—

ರಾಜಕುಮಾರನೇ, ನಿನ್ನಂತ ಯುವಕರಿಗೆ
ಪಯಣವೆಂದರೆ ಏನು ? ಬರೆಯಾಟವಲ್ಲವೇ ?

ಚಂದ್ರ :—

ಲೇಖನವ ಬರೆದುಕೊಡಿ ! ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಹೋಗಿ
ಕಾರ್ಯವನು ಕುಂದಿಲ್ಲದಂತಪಿಸಿ ಬರುವೆ.

ಕುಳಿಂದಕ :—

ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುವಿಯಾ, ಜೊತೆಗೆ ಸೇವಕರ
ಕರೆದುಕೋ ! ಎರಸೇನ, ರಣಸಿಂಹರಿಹರವೈ ?

ದುಷ್ಪ :—ಯಾರವರು ?

ಕುಳಿಂದಕ :— ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಚಂದ್ರಹಾಸಂಗೆ ಆಜೀವ ಸ್ನೇಹಿತರು.

ದುಷ್ಪ :—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲಿ !

ಒಂಟಿಯಾಗಿರೆ ದಾರಿ ದೂರದೂರಾಗುವುದು !

ಚಂದ್ರ :—ತೀಜಿಗಳ ನಳವಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧರಾಗುವೆವು

ಲೇಖನವ ಬರೆದಿಡಿ ! (ಹೊರಡುವನು)

ಪರದೇ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೩

[ಕುಂತಳನಗರದ ಬಾಹ್ಯೋಪವನ, ಎರಸೇನ, ರಣ
ಸಿಂಹ, ಚಂದ್ರಹಾಸ ಮೂವರೂ ಬರುವರು]

ಚಂದ್ರ :—ಮಿತ್ರರೇ ಇದೆ ಕುಂತಳನಗರಿಯ ಬಾಹ್ಯೋಪ
ವನವು ನಯಸರದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸಾದರದ
ನುಡಿಯಮ್ಮ ಕರೆಯುವಂತಿದೆ ಕೇಳಿ !

ರಣಸಿಂಹ :—

ಶತಿಹಾಸ,

ದಿನವೆರಡಳೊಳುಗಿಪ ಪಯಣಮಂ ಒಂದರೊಳೆ
ಪೂರೈಸಿ ಬಂದಿಹೆವು ! ದಾರಿಯುದ್ದ ಕು ನಮ್ಮ
ಮೇಲ್ ಶುಭದ ಮಳೆ ಸುರಿದುಹೋಯ್ತು. ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಕಣ್ಣಿ ಶುಭಶಕುನಗಳೆ ತೋರದುವು.

విరసేన :— మోదలు
కుంకుమ సురంజిత హంద్రాంగదిం మీరేవ
నూతన వధూవరరు బందరీదురాగి ।

చంద్ర :—
ఆమోలే సమేసదాకారదిం బరుతిర్ద
భూసురూత్తమరవరం కండు నమిసిదేవు !

రణసింహ :—ఎళగరువేరసి బర్స గోనమాతే తోరిందళు.

విరసేన :—
ఆమోలే రమణీయ కుసుమ ఫలమం కండు
సెగియల్పితక వనాధిపర నోడిదేవు.

చంద్ర :—
తళతబనవిల్లి మ్మనేదురుగొండిదు !
మిత్రరే, హరిగళగి నీకూడిసి ఎళవుల్లి
నాహారమం కంట్టు మరద తణ్ణళలల్లి
ఆయసవ పరిహరిసికొళ్ళి, హోరి ।
నానిల్లి బనదల్లి ఆడ్డాడి, తరువాయ
నిమ్మేడేగి, బరువే.

రణసింహ :— ఆగలి, బీగ బా ! (తేరళువరు)
చంద్ర :—(సాలగ్రామవన్నా విషయేయిత్త రన్నదల
రన్న తేగేదు నోడువనన)

ఎలెబనో, హదిమూరు వర్షగళ హిందె
నిన్నంకపీఠదేదే నలిదాడిదోర్వనం
నిను మరేతికేయేను ? నిను నేనెయివేయేను ?
జళగాల, మళగాల, బీసిగిగళినితొ
బందు హోరువు. ఆదరూ నన్న ఎదేయల్లి
నినోత్తిదామంద్రే మాసదికుదన్నా !
హళయ నేనపుగళిల్ల మనది మూడివందు ;
అందు పసురుడేయ నుట్టికళు బనదేవి ;
అందేసేద నసుగింపే మేరేయూడి హరిగళలి ;
అదిల్లి సుళిద బనగళియే సుళియూతికు
దిందు. ఆదరూ ఇందేన్న మనదల్లి
బీరొందు భావ సంజరిసుతిదే. ఎదేయల్లి
ప్రేమమూర్తియ జిత్రపొందు నలిదాడుతిదే.
ఒందు సల కనసేందు తోరువుదు. మత్తొందు
సారి నేనపేందు తోరువుదు. నిజవరయ ।
బగ్గిసలే కిరీగిలీయ తళితమామరదల్లి
మరేగొండు । హాడేల్పే శుకగళర ! నోరీయిచ్చే

పరమేగళి హారాది బండుండు ! అలీయల్పే
బనగాళి అగలిదినియళనరసుతిక విరహ
యంతే ! వనరమేయే వందనయు సెగి !
సోబగినలి హరియిదను । హరియే సోబగాగితను !
తళితేవనమామరద కరియ తణ్ణళలల్లి
హసుర మేల్మలగి మార్గశ్రమవ శళియివేను.

[తొళిన్న తలీదింబునాది మలగువను విషయే
జంపకనాలిని సఖియాద పంకజే ఇవరు బరువరు]

విషయ :—
బనద పేంపేంతు మననోఁకువుదు ! నోడిదేయా
తంగి ? బనదేవి తన్ననియనాగమన
వం బయసి పసురుడేయ నుట్టిపొందొడవేగళ
తొట్టి, నవకుసుమగళి మాలేయం ముడిదు
ముడియల్లి, మేరేన పూగింపినిం పణిగి
బట్టిట్టి, మ్మేగి బిరిదలరకంపం పూసి,
కాణిశయ కిరీదలందు శ్మయల్లి హణ్ణగళ
గొంజలుగళం పిడిదు కాదికళిని ఎంబంతే
తొరుతిదే.

చం. మా :—నిన్నంతేయల్లవే బనదేవి ?
పంకజే :—విషయే యారంబయసి కాదికళు, జంపకా ?

చం. మా :—
అవళ పూసజావనద నోడిదిరే తొరువుదు
యారనో కాయుతికళిందు !

విషయ :— కాయువళు
నానల్ల నిను ।

చం. మా :— నిన్నే నినాకొళద
మణితిలా సోపానదల్లిబ్బళి శుళితు
యావ సుందర మూర్తియం నేనెయిత్తిదే ?
నాను బళిసందరూ నినరియలే ఇల్ల;
నాను శరేదరు సెగి కేళిసలే ఇల్ల.
బాహ్యలొకవ మరేతు ఏకాగ్రతేద్రదిం
ధ్యానిసువ యోగి యంతాగి బిట్టిదే ।
నిన్న జింతేయ పరమ పురుషసూరు ?

విషయ :—
తేంబలర సోగసింగి తలీదూగువంబుజగ
ళిడేయల్లి ముంజళ నినాదదిం నోరీదిదే
తుంబిగళ బనదమం పరికిసుతల్లిదే .

ಚಂ. ಮಾ :—

ಒಬ್ಬೇರೆಗಣ್ಣ ಕೋಮಲೆಯೆ, ಮನಸಿಜನ
ಮನೆದಂಬೆ, ನಿನ್ನ ಕಂಗಳಲೇಕೆ, ನಾನು
ಬಳಸಾರೆ ಕಂಬನಿಗಳಾದಿವು ? ಕಲಕೀರ
ವಾಣಿಯೇ, ಕಂಠ ಗದ್ದದವಾದುದೇಕೆ ?
ತೊಂಡೆವಣ್ಣು ಬಿಯೇಕೆ ಕಂಪಿಸಿತು ? ಕೆಂದಾವ
ರೆಯ ನಗುವ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಬಣ್ಣ
ನಸುಮಿಂಚಿತೇಕೆ ? ಎಳವಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ
ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಮುರಳಿಯಿತೇಕೆ ?

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನಿಲ್ಲಿ

ಗೈತರುವ ಮುನ್ನವಳು ಪ್ರೇಮಗೀತಿಕೆಯೊಂದ
ನಿಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾನು ಮಾನುರವ
ನಟ್ಟಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಒಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಕೊಯ್ಯು
ತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಲಿಸಿದೆ ! ಹಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ವಿಷಯ ?

ವಿಷಯ :—

ಪಂಕಜಿ, ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗೀತದ
ಹುಚ್ಚು, ನೀನಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡಗೂಡಿ
ಗೋಪಿಯಾಗಿದ್ದೆಯೋ ಎನೋ !

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನು

ರಾಧೆಯಾಗಿದ್ದೆ ಯೋ ಎನೋ ! ಯಾವಾಗಲೂ
ಯಾವನೊಬ್ಬನ ನೆನೆದು ಚಿಂತಿಸುವೆ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ವಿಷಯ, ಅದು ಇರಲಿ,

ನಿನ್ನೆ ಹಾಡಿದ ಹಾಡು ಹಾಡೀಗ !

(ವಿಷಯ ಸುತ್ತನೋಡಲು)

ಭಯಬೇಡ ; ಸುತ್ತನೋಡುವುದೇಕೆ ? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ವಿಷಯ :—

ಅದಕ್ಕಲ್ಲ ;

ಅಂಗಜನ ನೊಕ್ಕಾನೆ ; ನಿನಗೆ ಮಾಹುತನಿಲ್ಲ ;
ನೊಕ್ಕಿರುವೆ, ಇನ್ನೆನಿತು ದಿನನೊಕ್ಕು, ನೋಡುವೆನು ;
ಆ ಕೊಳದೊಳಿದ್ದ ಅರಸಂಜೆಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ
ಮಾಲೆಮಾಲೆಗಳಾಗಿ ಹಾರುತ್ತವೇಕೆಂದು
ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡಿದೆನು.

ಪಂಕಜಿ :—ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಬೆರಗು ?

ನಿನ್ನ ನಡೆಯವಿಲಾಸಮಂ ಕಂಡು ಕಲಹಂಸ
ಗಳು ನಾಚಿ ಕಾಲಿಂದ ನಡೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ನಭಕೆ
ಪಾರದವು ;

ಚಂ. ಮಾ :—

ಅಲ್ಲದೇ ನೀರಮೇಲಕೆ ಹಾರಿ

ಮಿಂಚಿ ಮುಳುಗುವ ವಿಸ್ಮಯಲೋಲ ಲೋಚನೆಯ

ದಿಟ್ಟಿಗಳ ಕಂಡು ತಮ್ಮಾಟ ಪಾಸಟಿಯಾಗ
ದರೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಾಳದೊಳ್ಳುಗಿದುವು ; ಪಾಸ
ಅಂಜೆಗಳೆಗಾಹಾರ ದೊರಕದರೆ ಹಾರಿದವು

ವಿಷಯ :—

ರಸಿಕತೆಯ ಕಡಲ ಕಡೆಯಲು ಮದನ, ರಸಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನೀನುಮನಿ ಬಂದೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು :

ಪಂಕಜಿ :—ವಿಷಯ, ಆ ಹಾಡು ;

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹೌದೊದು, ಮರೆತಿದ್ದೆ.

ಕಲ್ಪಣೆಯ ಮೇಲ್ಕುಳಿತು ಗೀತೆಯನು ಕೇಳೋಣ ;
(ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ವಿಷಯ :—ನಾ ಹಾಡಲೊಲ್ಲ,

ಚಂ. ಮಾ :—ಬಿಂಕವೇತಕೆ ನಿನಗೆ ; ಹಾಡಬಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ

ಪಂಕಜಿ :—

ಹಾಗಲ್ಲ ; ಕವಿಗಳನು, ರಸಿಕರನು ಕೇಳಿಕದರೆ
ನಮಗೆ ಲಾಭ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಚ್ಚುವರೆ ಮೂಟೆಯನು ?
ರಸತುಂಬಿ ಬಿರಿಯುತ್ತಿಹ ಕರೆಯ ಕಬ್ಬನು ಬಂದೆ
ಬೇಡಿದೊಡೆ ತನ್ನಲೆಯ ಸವನೊನಲ ನೀಡುವುದೆ ?
ಗಾಣದಲಿ ಹಿಂಡಿದರೆ ದೊರಕುವುದು ರಸವು !

ವಿಷಯ :—ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ಪಮಾನ.

ಪಂಕಜಿ :—

ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ನುಮಾನ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹಾಡು ; ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಭಿಮಾನ !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)

ಬನವು ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ

ತಳಿರ ಶಯನದಿ

ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು

ಬಾರೆಲೆ ಕಳದಿ !

ಚಂ. ಮಾ :—(ನಗುತ್ತ) ಎಲ್ಲಿ ಪಂಕಜಿ, ಕಾಯುತಿಹನಂತೆ !

ಪಂಕಜಿ :—

ನೋಡಲ್ಲಿ,

ತಳಿತೆನೆವ ಚಂಪಕವೆ ಅವಳಿನಿಯು ನಿರಬೇಕು !

ವಿಷಯ :—

ಸಾಕು, ಬಾಯ್ಕುಚ್ಚು, ಪಂಕಜಿ ! ನಿನ್ನ ಮನದನ್ನ
ಮುದುಕನಂತೆಲರನಲಿ ಚೀರುತ್ತ ತಲೆಯಲೆವಾ
ಬಿದಿರ ಮೆಳೆಯಿರಬೇಕು !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಬಿಡು ತಂಗಿ, ಸಿಗ್ಗೇಕೆ !

ನಿನ್ನ ಇನಿದನಿಯ ನಾಲಿಸೆ ಬನವು ಮೌನಿಯಂ

ತಿದೆ ನೋಡು ! ಹಾಡು !

ವಿಷಯ :— ನಾನೊಲ್ಲೆ ; ನೀವು
ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವೆ!

ಚಂ. ಮಾ :— ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ;
ಹೇಳು.

ವಿಷಯ :— (ಹಾಡುವಳು)
ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರ ಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !
ಅಲ್ಲಿ ಕಲಕಂಠಗಳು
ಹಾಡುತ್ತಿರುವುವು !
ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿವಿಂಡುಗಳು
ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು !

ಪಂಕಜಿ :—ಗಾನವೆನ್ನಿಂಪು ! ಎದೆಯುಬ್ಬಿ ಹಾರುತಿಯು
ದಿನಗೆ !

ಚಂ. ಮಾ :— ಗಾನಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲದವರುಂಟೆ ?
ಇದ್ದರವನತಿ ಪಾಪಿ. ಅವನೆದೆಯ ನರಕ.
ನೋಡಲ್ಲಿ, ಬಯಲೋಹ ಗೋವುಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ
ಕಿವಿಯ ನೆಟ್ಟಗೆಮಾಡಿ ಪುಲೈವುಗಳ ಮರೆತು
ಮೈಮರೆತು ಗಾನವನೆ ಕೇಳುತಿಹವೆಂತು !

ಪಂಕಜಿ :—ಹಾಡೆನ್ನ ಸರಸತಿಯ ಬೀಣೆಯೇ, ಹಾಡು !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)
ಎಳದಳಿರೊಳು ನಲಿನಲಿಯುತ
ಮಂದಮಾರುತ
ಮೆಲಾನಡಿಯಲಿ ಸುಳಿದಲೆವನು
ಮಧುವ ಸಾರುತ !
ಬನವ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರ ಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !

ಪಂಕಜಿ :—ಇದೇನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ !

ವಿಷಯ :— ಹಾಡು ಪೂರೈಸಿತು.

ಪಂಕಜಿ :—ಸುಳ್ಳನಾಡುವೆಯಲ್ಲ; ಮುಂದಿಹುದು, ನಾಬಲ್ಲಿ !

ಚಂ. ಮಾ :—ಹೇಳು ನಾಚಿಕೆಯೇಕೆ ವಿಷಯ ! ನಾವೆಲ್ಲ
ನಿನ್ನಂತೆ ! ತರಳಿಯರು ! ಮುಗ್ಧೆಯರು ! ಜಾವನೆಯರು !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)
ಸುಮಗಳನು ಕೊಯ್ದು ನೇಯ್ದು

ಮಾಲೆ ಸೂಚುವ !
ಮನಸಿಬನ ಕಣೆಗಳಂತೆ
ಹೋಗಿ ತಾಗುವಾ !
ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !

ಪಂಕಜಿ :—

ವಿಷಯ, ನೀನಿತು ರಸಿಕಕೆಂದು, ನಾನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಷಯ :—

ಬಿಡು, ಸಾಕು, ನೀನೊಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಲೇ ಬೇಕು.

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನು ಹಾಡಿದಮೇಲೆ ನಾನು ಹಾಡುವುದೆ !
ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ನಾಳೆ ಹಾಡುವೆ ನಾನು ! ಹೊಕ್ಕೊಯ್ದು
ಕೊಂಡೀಗ ಹೋಗೋಣ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹೌದಾದು, ಮೇಲೇಳಿ !

ವಿಷಯ :—

ನೀವೆಲ್ಲ ಜಾಣೆಯರು ! ನನ್ನಂತಹರು ನಿಮ್ಮ
ಕೂಡಿ ಬರಬಾರದು !

ಪಂಕಜಿ :—

ನಾನಲ್ಲಿ ನಳನಳಿಸ
ಸುರಗಿ ಮರವನು ಹತ್ತಿ ಹೊಕ್ಕೊಯ್ಯುವೆ (ಹೋಗುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ :—ನಾನದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿತು ಚಾತಿಗಳ ಕೊಯ್ಯು !
(ಹೋಗುವಳು)

ವಿಷಯ :—ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮಾಮರದ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ
ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಕೊಯ್ಯುವೆನು.

(ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಹ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡು
ವಳು, ಬೆಚ್ಚಿ ಹಿಂಜರಿದು)

ಯಾರವನು ? ತೋಳ ತಲೆ

ಗಿಂಬಿನ ತಳವರ್ಸೆಯಮೇಲೆ ತಂಗಾಳಿ ಗೋ—

ಡ್ಡಿದ ಮೆಯ್ಯನೊಗಸಿದೆ ಮೆರೆದು ನಿಧ್ರಾಲೋಲ

ನಾಗಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಹು ಲೋಕತ್ರಯಂ ತನಗೆ

ವಶವರ್ತಯಾದುದಿನ್ನೇಕ ಧಾವತಿಯೆಂದು

ಸುಖದಿಂದ ಪವಡಿಸಿದ ಕಬ್ಬುವಿಜ್ಞಾನೆ ಮನ

ಮೋಹಿತ ನಿಧ್ರವನು ! ಬೇಸರದೆ ಬಾಂದಳದೊ

ಳಾವಗು ತಿರುತಿರುಗಿ ಸಾಕಾಗಿ ಇಳಿಗಿದು

ಪವಡಿಸಿತು ಸೋಮನಂತೆ ಶಾಂತನಾಗಿಹಂ !

(పునః యత్తర యోగి నోడువళు. నాజువళు, నగువళు)

నమ్మ సల్లాపగళనల్లి కేళదనో పనో ! [తిరు
ఎన్న కేళదియరెల్లి ? (సుత్త నోడి) ఎన్నెయూ హారు
తిరుదేకింతు తప్పునాడిద మగువనంతే !
జంద్రనం మూదలిప సోబగిని మేరెవనివనారు !
ఓవనోవరనగలరత్తిని దేవతేగళు ;
ఉవనళ కలబర జయంతాది సురతనుజ
రువరేగదేక బయిన శిగళాదోడం
ఇవ ఉష్ణ శీతద్యుతగళు. ఆవరల్ల
గివాణ యక్ష కిన్నర సిద్ధ గరుడ గం
ధవరొళగావనో ? మనుజనల్లెతం !

[సుత్త నోడువళొమ్మే నొపురవలుగదంతే ; యత్త
సారువళొమ్మే నోంకలింతుమదెందు ; మత్త మరదప
ళొమ్మే ! యెట్లెట్లెయిమేలె పల్లవమ్మదె నిల్వళు ! జత్త
దొళ్ళిత్తుసి నేరియలెళసువళొమ్మే. యొత్తల్లదనుజితకే
బిదరి హింగువళొమ్మే ; పత్తళద బేడదొళ్ళిండాగి
విషయే నిందితళాతన పోరియోళు]

ముత్తిడువేసెందొడివని నిద్దె గాగువుదు
భంగ ! గాథవిందప్పుచేనె యొత్తల్ల !
ఎన్న కేళదియరెల్లి గృతందు నోడిదరే !

కరుబువరు ! (కంజుకద సేరగినల్లిద్ద పత్రికేయ
నోడి)

కంజుకద సేరగినలి పత్రికేయ
దేను ? బిచ్చ ముద్రియ నోడెదు నోడువేం !
(బిచ్చ ముద్రియనోడెదు నోడి ఎస్మయదింద)
ఎనిదన్నయ తాతనక్కరవు ! ఆతనే
బరెద పత్రికేయ ఇదు ! ఇరలి ఓదువేం !

(పత్రికేయన్ను ఓడువళు)

" త్రిమత్తజవ తిరొమణి దుష్టబుద్ధి సు
ప్రేమచింత తన్నమగ మదనంగి మిగిపరసి
నేమిసిద కార్య యాజంద్రహాసం మహా హిత
నేనుగి, మేలె నమ్మ

సీమేగరసాదపం ; సందేహయల్లదకే !
సామాన్యదవనల్ల. నమగి ముందకే సవ
ధా మిత్ర నప్పుసేందీతనం కళుహిదెవు నిన్నబళి
గిదనవుదు.

యొత్తుగళయదే, బందబళకివన కుల, శీల
విత్త విద్యావయోవిక్రయంగళ నిక్షే
సుత్తిరదే విషవ మోహిసువంతే కుడువుదీతంగి
నినదరొళిమగి !

ఘత్తరొత్తరమప్పుదాం బీగ జందనా
వతియింద రాజకాయవ ముగిసి బహేనన్న
జత్తవం నినరతు హింజరియదెల్లమం పూర్వసు
యొక్తియింద "—

విషవమోహిసువంతే ! ఇదరథవేను ?
మన్మథన మారుతిక గాడియిందెవవిగి
విషవ నిడువుదుంటి ? పుసిమాతు ! పుసిమాతు
ఈతం తనుగి మహాహితనేంను, తమ్మ ధరే
గితనరసవసేందు ; కులశీలవిద్యుగళ
నితనోళరసదేడ ముందకేతం నమగి
సవధా మిత్రనాగువసేందు, నిను
ఈతంగి విషయే మోహిసువంతే కుడువుదెం
చాతాతనల్లాంగి బరెసి కళుహిద పత్రి
వే తప్పదిదు ! కడుజెల్లనాదవరనం కండు
నిల్చిసి తడయిదీతంగి నాం మోహిసువ
తేరదింద కుడువుదెందల్లిందె నన్న పిత
నితనం కళుహిదం ! ఒడగొడదిరదన్న
మనదెనకే పత్రికేయొళడహి బరెదక్కరద
బిళిదొడదరిందె కేడువదగ్గద కజ్జ
తప్పిదలిపియొళ్ళకారమం తొడెదల్లి
గొప్పవ యేకారమం బళియొళక మామరదొ
ళిప్ప నిర్యాసమంతేగిదు కిరువేరళ
ఘగుగోనయిందీగలే తద్ది బరెదపం !

(మామరద రసదింద ఘగురు కలసేయల్లి తద్ది మో
దలినంతయే కట్టునళు. ఆస్పరల్లి " విషయే విషయే "
ఎందు సఖియరు కలగువరు.)

సఖియరెన్నం కలగుతెరు. మనమివన
రొపింగి సరెసిక్కి జలిపదిద. దిట్టి
మూరియదిద, నడయలదియజలమాగిదు.

(హిందె నోడుత్తా నోడుత్తా యోగువళు. ఆ
మేలె జంద్రహాసను నిద్దెయిందెట్లెత్తు సుత్తనోడి
మేలెళువను,)

జంద్ర :—

కనసినలి కేళదినె ఆయ్యత్త మధురవా

ದಾಗಾನೆ ? ಕನಸಿನಲಿ ನೋಡಿದನೆ ಆ ದಿವ್ಯ
ಸೌಂದರ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ! ಕನಸಲ್ಲ ! ಕನಸಂತು
ತಳೆಯಾಗಿ ತೋರ್ಪುದೇ ? ಪುಣ್ಯಮಂಗಳ ಮಧುರ
ಮೂರ್ತಿಯೊಂದೆನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿದಾಡಿದಂತಾಯ್ತು ;
ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದು ಆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸಂಜರಪ ಭಾಗ್ಯವೆನಗಾಗುವುದೆ ? ಆದ್ಯಕ್ಕೆ
ಮಧುರವಾದಾಗಾನೆಮಂ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟ
ಹೊಂದುವೆನೆ ! ಪುಣ್ಯಮಂಗಳ ಮಧುರಮಯವಾದ
ಆ ದಿವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಂ ನಿಟ್ಟಿಸುವ
ಸೊಗಯೆನಗೆ ದೊರಕುವುದೆ ? ಹಾ ಮಧುರ ಸ್ವಪ್ನವೇ
ಮಿಂಚಿಮನದಲ್ಲೇಕೆ ಹೊಳೆದಳಿದು ಹೋದೆ ?
ಆ ಕನಸನುಳಿದನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರವೇಗ
ಬರಿದಾಗಿ ತೋರುವುದು ನುಣ್ಣುರವನಾಲಿಸದೆ
ಕರ್ಣಕಿವ್ವಡಾಗಿಹುದು : ಪೋಹನದ ರೂಪವಂ
ನೋಡದೆನ್ನಯ ಕಣ್ಣೆ ಕುರುಡುತನ ಬಂದಿಹುದು,
ಮಧುರಪೋಹನ ಮೂರ್ತಿ ಯಾರಾ-ಕೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—(ಬಂದು) ಶಶಿಹಾಸ,
ಇಲ್ಲಿನು ಮಾಡುತ್ತಿಹೆ ? ನಿನಗಾಗಿ ವಾಘೇಯ
ಯಂ ಬಿಟ್ಟೆ ಕಾದು ಕಾದೆಮೆಗೆ ಸಾಕಾಯ್ತು !
ಬೈಗಾಗಿ, ಹೊತ್ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ ನೋಡು ಪಿರಿದನಿವ
ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತಿಯಂ ಪೂತ್ರಿಕೊಂಡುರವವೆಂ
ಕೆಯ ಕಡೆಯೊಳುಳಿದ ಕೆಂಗೆಂಡಮೆನೆ ತರಣಿಮಂ
ಡಲವೆಸೆಯುತಿಯದಪರದಿಗೈಗದ್ದಲ್ಲಿ

ಚಂದ್ರ :—
ಬಳಲಿಕೆಯ ನೀಗಲೆಂದಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆನು,
ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತೀಡುತಿರುವೆಲರ ನಂಗದಲಿ
ಕೋಗಿಲೆಯ ಪುಗಲಿನಾನಂದದಲಿ, ವನರಮೆಯ
ಸೊಬಗಿನಲಿ ನಿಡ್ಡಿ ವೆಣ್ಣೈತಂದು ಮೆಲುಮೆಲಿನೆ
ಕಡ್ಡೊಯ್ದೆನ್ನಮನವಂ ! ವೀರಸೇನನಲ್ಲಿ ?

ರಣಸಿಂಹ :—ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದಿಹಂ. ಹೋಗೋಣ, ಬಾ !

ಚಂದ್ರ :— ಮೃದುಮಧರ
ವಾದ ಸಂಗೀತವಂ ಕೇಳಿದರ ನೀವು ?

ರಣಸಿಂಹ :—
ಹೌದು, ಕೇಳಿದೆವು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬಹುದೂರ
ದಿಂದ ಬರುವಂತಿತ್ತು ! (ಕಳಗೆ ನೋಡಿ, ಬಿಟ್ಟು)
ಯಾರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿವು ?
ನಿನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲ, ಪೂಗಳನರಾಗಂದಿದಿದ

ನೆಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಾರನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ತೆರದ
ಮೇಲೆದ್ದು ತೋರುವುವು, (ಃನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ)
ಕೋಮಲಿಯರಡಗಳಿವು !

ಚಂದ್ರ :—ಹೇಗೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—

ನೋಡಲ್ಲಿ, ಚಿಗುರಿದಳವುಳ್ಳು ಕೂಡ
ಮುರಿಯುವೆ ! ವಾದಗಳ ಸಂಸ್ಕರ್ಶದಿಂದ
ಸಂತಸವ ತಾಳ್ದು ನಲಿಯುವಂತಿವೆ ನೋಡು

ಚಂದ್ರ :—ಏನೋ ನಾನರಿಯೆ. ಮಲಗಿದ್ದೆ, ನಾನು,

ರಣಸಿಂಹ :—(ನಗುತ್ತಾ) ಆದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಚಂದ್ರ :—(ಮುಗಳನಗೆಯಿಂದ) ಆದರೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—

ನಿನ್ನಮೊಗದಲ್ಲಿನು ಸಂತಸದ ಕಳವಳಂ ?
ನಿಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿಹ ಶಾಂತಿ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರ :—ವೀರಸೇನನು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಾನು ಹೋಗೋಣ.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ರಣಸಿಂಹನೊಡನೆ ಹೋಗುವನು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು

ದೃಶ್ಯ ೪.

(ಚಂದ್ರಶಾಲೆ. ಹಾಲುಜೆಲ್ಲಿದಹಾಗೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ಅಲ್ಲಿ
ವಿಷಯವೊಬ್ಬಳೆ ಕುಳಿತು ಮೈಮರೆತು ಕನವರಿಸುತ್ತಿರು
ವಳು.)

ವಿಷಯ :—

ಎನಿತು ಮಲಗಿಹನು ಮಾಮರದ ತಣ್ಣೆಳಲಲ್ಲಿ
ಮೂಲೋಕದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದಂತೆ !
ವದನವೆಳನಗೆಯೇನು ? ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥನಾಗಿಹನು !
ಕನಸಿನಲಿ ಯಾವ ಜೆಲುವೆಯಕಂಡು ನಗುತಿಹನು ?
ನಿನ್ನ ಕನಸಿನ ಕಾಂತೆಯಾದರಾಗುವ ಪುಣ್ಯ
ವೆನ್ನದಾಗಿರಲಿ ! (ಚಂಪಮಾಲಿನಿ ಬರುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ. :— ಕೌಮುದಿಯ ಪಾಲ್ಗಡಲು

ಮನಮೋಹಿಸುವ ಶಾಂತಿಯಿಂದೆನೆಯುತಿದೆ, ಕೆಳದಿ !

ವಿಷಯ :—(ಬಿಟ್ಟು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು) ಏನೆಂದೆ ?

ಚಂ. ಮಾ. :—ಮಾಧುರ್ಯದಂಬುಧಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೇ ರಾತ್ರಿ !

ವಿಷಯ :—(ಬಿಸುಸುಯ್ದು) ಇರಬಹುದು !

ಚಂ. ಮಾ.—

ಕೆಳದಿ, ಇರಬಹುದೇಕೆ ? (ಮರಳಿವಿಷಯಬಿಸುಸುಯ್ದಳು)

ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತಿವೆ ಏಕೆ !

ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ನೀನಿಂತು ಕೊರಗಿಕ್ಕುಗ್ಗಿ ಹೆ ಏಕೆ ?
ಪಂಜರದ ಗಿಳಿಯೊಡನೆ ಸರಸಕೇಳೆಯನೇಕೆ
ತೊರೆದಿರುವೆ ? ಪೊಂದೊಡವಗಳನೇಕೆ ಕಳಚಿ
ಬಿಸುಟಿರುವೆ ? ಸಖಿಯೊಡಗೂಡಿ ನುಡಿಯದೆ ಮಾನ
ವಾಗಿರುವುದೇಕೆ ? ಹೇಳು ಮುದ್ದಿನಕೆಳದಿ ! ಬಿರುಸುಡಗ
ಳಾಡಿದರೆ ? ನೋಯಿಸಿದರೇ ನಿನ್ನ ? ಬಯಕೆಯನು
ಸಲ್ಲಿಸದೆ ದಿಕ್ಕರಿಸಿ ನೂಕಿದರೆ ? ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ
ರುಜೆಯು ತಲೆದೋರಿಹುದೆ ?

ಎಷಯೆ :—

ಏನಿಲ್ಲ, ತಂಗಿ,

ಹೃದಯದೊಳ್ಳೇವೋಯ್ಯ ಸುಣ್ಣುಮರಳುವ ತೆರದಿ
ಬೇಯುತ್ತಿದೆ. ಶೀತಳ ಸುಧಾಮಯೂಖನು ಕೂಡ
ಬಿಂಗದಿರ ನಂತಿಹನು ! ಏತಕೋ ನಾನರಿಯೆ !
ಎಶ್ವವೇ ನನ್ನಮೂದಲಿಪಂತೆ ತೋರುವುದು.
ತಿಳಿಯಾಳದಾಗಸದ ಚುಕ್ಕಿಗಳು ಕೂಡ
ಕಣ್ಣುಮಿಟಕಿಸಿ ಎನ್ನಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ !
ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಡ ತಳಿರಲ್ಲಡಗಿ
ಎನ್ನಳಲಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಡುವುದು !
ನಾನೆಸಗಿದಪರಾಧವೇನಂತೆ ?

ಚಂ. ಮಾ :—

ಎಷಯೆ.

ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಯಾತನೆಯ ಹೊರಗೆಳೆಯ
ಲೊಲ್ಲೆ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಏನೇನೂ ಮಾತುಗಳ
ನಾಡುತ್ತಿಹೆ ! ನೀನು ಹೇಳಿದರಾಯ್ತು ; ಅಲ್ಲದೊಡೆ
ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುವೆನು : (ಹೋಗುವಂತೆ ನಟಿಸುವಳು)

ಎಷಯೆ :—

ಹೋಗದಿರು, ನಿಲ್ಲು.

ಹೇಳುವೆನು. ನಿನಗಲ್ಲದಿನ್ನಾರಿಗೊರೆಯಲಿ !

ಚಂ. ಮಾ :—ಹೇಳು, ನಾನಾರಿಗೂ ಹೇಳಿ !

[ಎಷಯೆಯು ಚಂಪಕನಾಲಿನಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹೇಳುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಂಕಜೆ ಓಡಿಬರುವಳು)

ಪಂಕಜೆ :—

ಓಹೋ !

ತಪ್ಪಾಯ್ತು, ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನ. ಬಳಿಗೆ ಬರಲೇ ನಾನು !

ಎಷಯೆ :—ಬಾ, ಪಂಕಜೆ !

ಪಂಕಜೆ :—ಏನು, ಗುಟ್ಟಿನಾಡುತಲಿದ್ದೆ ?

ಎಷಯೆ :—ಏನಿಲ್ಲ; ನಿನಗೇಕೆ ?

ಪಂಕಜೆ :—ಲೋಕಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತುಂಟು !

ನಿನಗೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಗುಟ್ಟು !

ಚಂ. ಮಾ :—ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದೇನು ?

ಪಂಕಜೆ :—

ಈಗಿಂತೆ. ಸಖಿಯೇಕೆ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂದು !
ಪಾವಗಿದುಳಿದರುಂಟೆ ? ಹರನ ಕೋಪದೊಳುರಿದು
ಬೇವಿಸಿದರುಂಟೆ ? ಕಾಳಿಚ್ಚಿ ನೊಳ್ಳಿಳಿಗೊಂಡು
ಬೇವುತಸುವಿದು ಬಾಳ್ವವರುಂಟೆ ? ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ
ತುಂಬುಪರೆ ತಂಗಾಳಿ ಹೂಗಣೆಯೊಡ್ಡಿದುರು—
ಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅಳುಕದಿಹರುಂಟೆ ?

ಎಷಯೆ :—ಏನು, ನೀನಾಡುವುದು ?

ಪಂಕಜೆ :—ಚಂಪಕಾ, ಕೇಳಿದೆಯ ? ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ — !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಏನದು ?

ಪಂಕಜೆ :—ನನಗೊಂದು ಸುಂತ್ರ ತಿಳಿದುಹುದು !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಗುರುವಾರು ?

ಎಷಯೆ :—ಅಕೆಯೋಪನೊ ಏನೊ !

ಪಂಕಜೆ :—

ನನ್ನ ಕೈನದನೆನೆಗೆ

ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು ಇಂದು. ಸಿದ್ಧಿವಡೆವೆನು.

ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಳವಿಯ ತಾಪ

ವರಗಳಿಗೆಯಲಿ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ನಾ ಬಲ್ಲೆ.

ಚಂ. ಮಾ :—ಜಪಿಸು, ಹಾಗಾದರೆ !

ಪಂಕಜೆ :—

ಜಪಿಸಲೇ ಎಷಯೆ ?

ಎಷಯೆ :—ಏನಾದರೂ ಮಾಡು !

ಪಂಕಜೆ :—

ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ ಏನೆಂದು

ಕೇಳಿದೆಯಾ ? ಚಂದನಾವತಿಯಿಂದ ಶಶಿಹಾಸ

ಬಂದಿಹನು ? ಪಾಪ, ಎಷಯೆಗೆ ತಿಳಿಯನವನು !

ಅಲ್ಲವೇ ಎಷಯೆ !

ಎಷಯೆ :—

ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಚಿಂತೆ ?

ಪಂಕಜೆ :—ನಾಳೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಯಾರೊಡನೆ !

ಪಂಕಜೆ :—

ನಾನರಿಯೆ,

ಎಷಯೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೋ !

(ಎಷಯೆ ಮೊಗದಿರುಹುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ :—

ಎಷಯೆ,

ನೀ ಬಲ್ಲಿಯೇನು ? ನಿಜ ಹೇಳು !

ಪಂಕಜೆ :—ಪಾಪ ! ಬಲು ಮುಗ್ಧ ! ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ?

ಚಂ. ಮಾ :—ಏನು, ಹೇಳಬಾರದೆ ಬೇಗ, ಪಂಕಜೆ ?

ಪಂಕಜೆ :—

ಇಷ್ಟುದಿನ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದವಳು ! ಹೇಳಿದೆಯೆ,

ಕೇಳಿದೆಯೆ ಒಳಸಂಚು ನಡೆಸುತ್ತ, ನಾಳೆ

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೊಡುವಳು. ನೋಡು !

ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹಗಳು ನಡೆದಿಹವು !
ನಾಳೆ " ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಲ್ಲಿ, ತಳಿರ ಶಯನದಿ "
ಎಂಬ ಹಾಡನು ಹಾಡಬೇಕಿವಳು !

ಚಂ. ಮಾ :— ಕಳವಿ,
ಸಖಿಯರನು ಕೇಳದೆಯೆ ಹೀಗೆ ಗಂಡನ ಗೊತ್ತು
ಮಾಡುವರೆ ? ನಿನಗಾರು ಅಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಟ್ಟವರು ?
ಚಂದ್ರಹಾಸನ ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದನೆಗೆ
ಸರಿಯಿಲ್ಲ.

ವಷಯ :—
(ನಸುನಗೆಯಿಂದ) ನೀನಿಂತು ಕರುವಿದರೆ ನಾ ಬಿಡೆನು !

ಚಂ. ಮಾ :—
ಬಿನ್ನಾಡೆ ! ಸೊಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕರಗುವುದು ತಾಳು !

ಪಂಕಜಿ :—
ಕೇಳಲ್ಲಿ ! ಮಂಗಳದ ವಾದ್ಯಗಳು ! (ಹೊರಗಡೆ ವಾದ್ಯ)

ಚಂ. ಮಾ :—
ಕಾಮುದಿಯ ಹೇಗಿರುವುದೀಗ, ವಿಷಯ ?
ವಿಷಯ :—(ನಗುತ್ತ)

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ವದನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಹೋಲುತ್ತಿದೆ !
ಪಂಕಜಿ :—

ಮುಗ್ಧೆ ಎಂದವರಾರು ಇವಳ ? ಶೃಂಗಾರ
ದಲ್ಲಿವಳು ಬಹು ಪ್ರೌಢೆಯಾಗಿಹಳು !

ಚಂ. ಮಾ :— ಅಯ್ಯೋ !
ಬಿಂಕದ ಹೆಣ್ಣೆ ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲನ ಕಣ್ಣೆ !
(ಸರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೫

[ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆ. ದುಷ್ಟ
ಬುದ್ಧಿಯು ಒಂದಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿಹನು. ಮದನನು
ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿರುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ಹುಚ್ಚ
ನಂತಿಹನು]

ದುಷ್ಟ :—
ಮೂರ್ಖ ! ಮರುಳ ! ನೀಚ ! ಕುಲಗೇಡಿ !
ನಾನು ಬರೆದಿಹುದೇನು ? ನೀನು ಮಾಡಿಹುದೇನು ?
ತಿರುಪೆ ಬೇಡನ್ನು ! ನಡೆ ! ಜಂಬುಕಂ ಜನಿಸಿತೇ
ಸಿಂಗದುದರದೊಳಕಟಾ ? ಹೆಂಬೇಡಿ ನೀನೆಲವೊ
ಕುಲಗೇಡಿ ! ನನ್ನ ಬಸಿರಿಂ ಬಂದವನೆ ಖಾಳ ?
ನನ್ನ ದೊರೆತನಕಾಗಿ ಜೀವವನೆ ಸಮೆಸಿದೆನು !
ನಿನಗಾಗಿ ನೆತ್ತರಿನ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆನು !

ನಿನಗೇಕೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ? ಅರಸುತನ ನಿನಗೇಕೆ ?
ತಿರುಕ, ಬೀದಿಯೊಳ್ಳಂಚರಿಸಿ ತಿರುಯನ್ನು !
ಹಾ, ವಿಧಿಯೆ ! (ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು)
ಮದನ ?—(ಶೋಕದಿಂದ) ತಾತ, ನಾನೆಸಗಿದಸಂಧ
ವೇನು ?

ದುಷ್ಟ :— ನೀನಿನ್ನು ವನವಾಸವೇ ಗತಿ !
ಮದನ :—

ಖತಿಯೇಕೆ ಜೀಯ ? ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ನಿರೂಪಮಂ
ಪ್ರತಿಸಾಲಿಸಿದೆನು ! ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ
ವಿಷಯಗೆ ವಿವಾಹಮಂ ವಿರಚಿಸಿದೆ ! ತಪ್ಪೇನು ?

ದುಷ್ಟ :—
ನಿನಗಕ್ಕರದ ಗುರುತಿಹುದೆ ? ಹೇಳು ! ನೀನಿಗೆ
ಬಿಡ್ಜೆಗಲಿಸಿದ ಬೊಜ್ಜು ಹಾರುವನು, ಗಾಲುವನು,
ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ! ಎಲ್ಲಿ ? ಕೊಡು ಪತ್ರಿಕೆಯ
ನೋಡೋಣ ! (ಮದನನು ಹೋಗುವನು)

ಅದುದಾಯಿತು ಇನ್ನು ಜಾಮಾತ
ನಂ ಕೊಂದ ಹೊರತಿನಗೆ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳು ಇಲ್ಲ !
ವಿಷಯಯೋಲೆಯ ಭಾಗ್ಯ ಸುಟ್ಟಿರಿದರೇನಂತೆ !
ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಹಾಳಾಗಲಿ ! ಹೊರ ಬನದೊಳಕೆ ಚಂಡಿ
ಕಾಲಯಕೆ ವಿಧುಹಾಸನಂ ಕಳುಹಿ ಕಟುಕರಿಂ
ಕೊಲ್ಲಿವೆಂ ! (ವಿಷಯ ಬರುವಳು ನಾಚುತ್ತ)

ವಿಷಯ :—ತಾತನಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ !

ದುಷ್ಟ :—(ಮೇಲೆದ್ದು ಕೋಪದಿಂದ) ತೊಲಗು,
ತೊಲಗು ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳೆ. ತೊಲಗಾಡೆ ! ನನ್ನ
ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! ಮಿರುವಡಗಿದೆ ನಿನ್ನ
ನಗೆದಿಂಗಳಾಡುವೆ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ! ಮೈಗಂವು
ಸುಟ್ಟ ಹೆಣದಂತಿಹುದು ! ತೊಲಗು ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳೆ,
ತೊಲಗಾಡೆ, ನನ್ನೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ !

ವಿಷಯ :—(ಅಳುತ್ತ) ತಾತ, ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಯ ತಪ್ಪ. ಪಾದಗಳೆ
ಗೆರಗುವೆನು ; ಬೇಮುವೆನು ! (ಅಡಿಗೆಗರುವಳು)

ದುಷ್ಟ :—(ಹಿಂದೆ ಸರಿದು) ಮುಟ್ಟದಿರು ! ಮುಟ್ಟದಿರು !
ನೀನಿಂದು ವಿಷಯಯಲ್ಲ, ವಿಷಮೂರ್ತಿ !
ಹೊರಡಾಡೆ, ನನ್ನೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! (ವಿಷಯ ಅಳುತ್ತಾ
ಹೋಗುವಳು)

[ಮದನನು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು
ಕೊಡುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿ
ಬಿಡುವುದು]

ಮದನ,

ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿದರೊಳಿತ್ತಿಲ್ಲ ! ಮರುಗವಿರು
ಬೈದನೊಂದು.

ಮದನ :— ತಾತ ಬೈದರೆ ಕೋಪವೇಕೆ ?
ಕುಂತಳೇಂದ್ರನು ನನ್ನ ಕರೆತರಲು ದೂತರ
ನ್ನಟ್ಟಿಹನು ! ತರಳಲೇ !

ದುಷ್ಯ :— ಹೋಗು ! ಶಶಿಹಾಸ
ನಂ ಬೀಗ ಕಳುಹಿ ! (ಮದನನು ಹೋಗುವನು)
ಎನ್ನ ಕೋಪವನವಗೆ

ಕಾಣಿಸದೆ ಮುಚ್ಚಿಡುವೆ ! ಹಾ ಎಥಿಯ ನೀನೆನ್ನ
ಮೂದಲಿಸುತಿಹೆ ಏಕೆ ? ಎನ್ನಾತ್ಮಜೆಯ ಕಣ್ಣ
ನೀರಿನಲಿ ಎನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟಿಯಾ ?
[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಬಂದು ವಂದಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಪುಟ್ಟಿರಿಗೆ ವಂದಿಸೆ ! (ಚಡಿಗೆರಗುವನು)

ದುಷ್ಯ :— ವೀರ, ಬಾರೈ ಚಂದ್ರ-
ಹಾಸ ನೀನಿನ್ನೆಗಂ ದೂರಮಾಗಿದೆ ನಮ
ಗಿನ್ನಳೆಯನಾಗಿರುವೆ ! ಉರ ಹೊರ ಬನದೊಳಹ
ಚಂಡಿಕಾಲಯಕೆ ನೀಂ ನೀರಡಸಪಾಸ್ತ ಸಮ-
ಯದೊಳೂರ್ವನೇ ಪೋಗಿ ಗೌರಿಯಂ ಪೂಜೆಪುರು !
ವಂಶದಾಚಾರಮಿದು ವರನಾದವಂಗೆ
ನೀನಿರದೆ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಮರೆಯದಿರು !

ಚಂದ್ರ :—ತಪ್ಪದೇ ಹೋಗುವೆನು.

ದುಷ್ಯ :—(ನಗುತ್ತ) ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಬೇಕೇನು ?
ನೂತನ ವಧೂವರರು ಅಗಲುವುದೆ ಬಹು ಕಷ್ಟ !
ಇದಕ್ಕೆ ವಂಶದಾಚಾರಮಂತ್ರ !
ಒಬ್ಬನೇ ಹೋಗುವುದೆ ಪದ್ಧತಿಯು !

ಚಂದ್ರ :— ಪದ್ಧತಿಗೆ
ಭಂಗಬರದಂತೆ ನಡೆಯುವುದೆನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ,

ದುಷ್ಯ :—
ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತಸವಾಯ್ತು
ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೂಡೆ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವ ಸುತ್ತಿ
ಬಂದಿಹೆನು.

ಚಂದ್ರ :— ಶ್ರೀಹರಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಮೇಣ್ ನಿಮ್ಮ
ದಯೆಯಿಂದ !

ದುಷ್ಯ :— ಮೇಣ್ ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ !
ನೀನಿನ್ನು ತೆರಳು ! ಚಂಡಿಕಾರಾಧನೆಗೆ
ಬೀಕಾದುದೆಲ್ಲವಂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವೆನು.
ಇನ್ನೊದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳೆಲ್ಲವಂ ಮುಗಿಸು, ನಡೆ

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೋಗುವನು)

೬-ಕರಾ !

ಸೇವಕ :—(ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಜೀಯ !
ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೬

[ಕಾಳಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ. ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ.-
ಚಂದ್ರಹಾಸ, ರಣಸಿಂಹ, ವೀರಸೇನರು ಬರುವರು. ಚಂದ್ರ
ಹಾಸನ ಕೈಲಿ ಪೂಜೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿರುವುವು.]

ರಣಸಿಂಹ :— ನಾವು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುವೆವು.

ಚಂದ್ರ :— ಬೀಡ, ಪದ್ಧತಿಯ
ಮಾರುವುದು ತರವಲ್ಲ. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ತಿಳಿಯ
ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಇರನು.

ವೀರಸೇನ :— ಮಂತ್ರಿಯೇತಕೆ ಇಂತು
ವರ್ತಪನೊ ? ನಾನರಿಯೆ ! ವಿಷಯ ಮದನರ ಬೈದು
ತಾರಕಾಕ್ಷಿಯ ಬಡಿದು ಸೇವಕರ ನಿಂದಿಸಿ
ಮದುವೆಗಾಗ್ಯೆಂದ ಕಮಲಮುಖಿಯರ ದೂರಿ
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದೂರಿದನಂತೆ !

ಚಂದ್ರ :— ರಾಜಕಾರ್ಯದೊಳೇನು
ಕೋಪವುಂಟಾಗಿಹುದೊ ?

ರಣಸಿಂಹ :— ಅವನೊಳಿನಗೇಕೋ
ಸಂದೇಹ. ಹುಚ್ಚನಂತಾಡುವನು !

ವೀರಸೇನ :— ಮೋಡಲ್ಲಿ,
ಮದನ ಬರುತಿಹನು. ನುಡಿಯಬೇಡಂತು !

ಮದನ :—(ಬರುವನು)
ವೀರಸೇನಗೆ ಬಯವಾಗಲಿ ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ?

ಚಂದ್ರ :—ಚಂಡಿಕಾಲಯಕೆ !

ರಣಸಿಂಹ :—ಮದನ, ನೀನೀಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಲಿಹೆ ?

ಮದನ :—ಕುಂತಳೇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ! ಶಶಿಹಾಸ
ನನ್ನೀಗಲೇ ಕಳುಹಿಬೇಕೆಂಬುದಾಜ್ಞೆ !

ರಣಸಿಂಹ :— ಏಕೆ ?

ಮದನ :—
ಕುಂತಳೇಂದ್ರನು ರಾಜ್ಯವಂ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸುತೆ
ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿಯಂ ವಿಧವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ರಾಜ್ಯಧಾರವನವನ ಕೈಲಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ
ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಬನಕೆ ಪೊರಡುವನಂತೆ.

ಚಂದ್ರ :—
ಚಂಡಿಕಾರಾಧನೆಯ ಮಾಡುವವರಾರು ?

ಮದನ :—

ವಂಶವಾಚಾರಮದು ನಾನು ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು !
ನೀನೀಗ ರಣಸಿಂಹ, ವೀರಸೇನರ ಕೂಡಿ
ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳು ! ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿಹನು !
ಪೂಜೆಯ ಸುವಸ್ತುಗಳನ್ನಿ ಕೊಡು ! ತೆರಳಿ !
(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು.)
ಮದನನ ಕೈಯಿಂದ ಹರಿವಾಣ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು)

ಚಂದ್ರ :—ಎನ್ನಿದವಶಕುನ ! ನಾನೆ ಪೂಜೆಯಮಾಡಿ
ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವೆನು ದೊರೆಯೆಡೆಗೆ !

ಮದನ :—

ಎನ್ನಿದು ?

ವೀರನಾಗಿಹ ನೀನು ಶಕುನಗಳಿಗಂಜುವುದೆ ?
ನಡೆ, ಚಂದ್ರಹಾಸ. ನೀನು ಹರಿಭಕ್ತ ; ನಿನಗೆ
ಕೆಡುಕುಂಟೆ ?

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ವೀರಸೇನ, ರಣಸಿಂಹರೊಡನೆ ಹೋಗುವನು. ಮದನನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನು ಆಯ್ದು ತಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಸೂರ್ಯನಾಗಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿಹನು ;

ಕತ್ತಲೆಯ ಮುಂಗಪ್ಪು ಮುಸುಗುತ್ತಿದೆ. ಹಕ್ಕಿಗಳು
ಗೂಡಿಗೆ ಹಾರುತ್ತಿವೆ. ನಭದಲ್ಲಿ ಮೆಲುಮೆಲನೆ
ಚುಕ್ಕಿಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿವೆ. ಕಣ್ಣು ಹಾರುವುದೇಕೆ ?
ಜೀರುತೆ ಪೊಳವುವು ಬಿಡಾಲಗಟ್ಟುಗ-
ಳ್ಳಾರುತ್ತಿವೆ ರುಧಿರಮಂ. ಕೂಗುತ್ತಿಹ ಗೂಗೆಗ-
ಳ್ಳಾರುತ್ತಿವೆ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಂ. ವ್ರತ ಭಂಗ
ಮಪ್ಪುದೇ ? ನೀರೆಯರು ನಡುಗುವರು, ಬೆದರುವರು ;
ವೀರರಳುಕುವುದುಂಟೆ ಅಪಶಕುನಗಳ ಕಂಡು ?
ಮರಣವೈತಹ ಮುನ್ನ ಹೇಡಿಗಳನೇಕಸಲ
ಸಾಯುವರು ! ಮಡಿಯುವರು ವೀರರೊಂದೇ ಭಾರಿ !

(ದೂರ ನೋಡಿ)

ಶ್ರೀ ಚಂಡಿಕಾಲಯದ ಪೊಂಗಳನವೆಂತು
ಮೆರೆವುದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರಿಳವನಳ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ! (ತೆರಳುವನು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೭

[ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತಲು ಭೀಷಣ, ಕಾಳ, ಮಾರ
ಮೂವರೂ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರು
ವರು.]

ಭೀಷಣ :—

ಕಾಳನು ಆ ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರಲಿ ;

ಮಾರ, ನೀನು ಮೂರ್ಛೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅಡಗಿರು.
ನಾನಿಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಅವನು ಬರುವ ಹಾದಿಯನ್ನೇ
ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಮಾರ :—

ಅಂದವನ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಇಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ತಲೆ
ರಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—

ಇಂದು ಬಿಡುವುದೇ ? ಯಾರು ಬಿಟ್ಟರೂ ನಾನು
ಬಿಡೆನು !

ಭೀಷಣ :—

ಒಂದೇ ಎಲೆಗೆ ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು.
ಯಾರು ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು.

ಮಾರ :—

ನಿನಗೇಕೆ ? ನಮ್ಮ ಮಾರಿಯ ಮುಂದೆ ನಾವು
ಹೆದರುವುದುಂಟೆ ?

ಕಾಳ :—ಇಂದವಳಿಗೆ ನೆರಬಲಿ ಕೊಡುವೆವು.

ಮಾರ :—ಒಬ್ಬನೇ ಬರುವನೋ, ಕೂಡಿ ಬರುವನೋ ?

ಭೀಷಣ :—

ಒಬ್ಬನಾಗಲಿ ಇಬ್ಬರಾಗಲಿ ತುಂಡುಮಾಡುವುದೆ ನಮ್ಮ
ಕರ್ತವ್ಯ. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮಸೆದಿದ್ದೀಯಾ ?

ಮಾರ :—(ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ನೋಡಿ)

ಓಹೋ ! ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೂಡ ಕತ್ತರಿಸಬಲ್ಲದು !

ಭೀಷಣ :—

ನೋಡಿ, ದೂರದಲ್ಲಾವುದೋ ಆಕೃತಿಯು ಚಲಿಸು
ವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ ! (ಎಲ್ಲರು ನೋಡುವರು)

ಮಾರ :—

ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮಂದ ; ನನಗೇನೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—

ಹೌದು, ಎನೋ ಚಲಿಸದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ !

ಭೀಷಣ :—

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ. ಅಡಗಿ.

ಅವನೇ ಬರುತ್ತಿಹನು. ನಾನು ' ಹೊಮ್ ' ಎಂದ

ಕೂಡಲೇ ಬಂದೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಬೇಕು. ತಿಳಿಯಿತೆ !

ಮಾರ :—ಹುಂ ! ತಿಳಿಯಿತು !

[ಕಾಳನು ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದೆಯೂ ಮಾರನು ಮೂರ್ಛೆಯ
ಹಿಂದೆಯೂ ಅಡಗುವರು. ಭೀಷಣನು ದೂರ ಮರೆಯಾಗಿ
ನಿಲ್ಲುವನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ ಮದನನು ಬರುವನು]

మదన :—

యాదో మోక్షనాదిదహాగే శిక్షితు !
యాంతువంతు ? (సుత్త నోడి) ఘోరాంధకారదలి
అశసిహోగికుద్దు. నాను శిక్షిద సద్దు
శిక్షిసేయ సద్దుండు తోలువుదు !
(హంసావన్న శిక్షిగిట్టు హంసాయను హంత్రిసి ఎగ్గ
దేద ముందే ఇడువను) జయ శ్రీ కాళి !

భిషణ :— జోయో మార ! (నుగ్గి ముందకే శక్తి
యిందియువను)

మార :—ఇరి ! శక్తి !

కాళ :—జోడి ! బడి ! శోభు.

మదన :—అయ్యో, దుష్టరం ! (తళిగియన్నేత్తి భిషణ
గనిగి హోడెయువను) శ్రీహరి ! శ్రీహరి !

(ఎందు బిలువను)

భిషణ :—సత్తనల్లో మార, కాళ ! (మూర్ఖియింద
బిలువను)

కాళ :—(బిట్టి) మార, అవనల్ల కాణో !

మార :—మత్తారో ?

కాళ :—నోడి, మంత్రియ మక్కళిల్లవే ?

మార :—(నోడి)

శిట్టవల్లా ! కాళ ! (దిశవన్న ఎడవి హోగివరు)

కాళ :—ఎల్లిగాదరూ ఓడోణ బా ! (ఓడువరు)

మార :—భిషణ ?

కాళ :—అవను హాళాగలి ! బా ! (ఓడువరు)

మదన :—(హోరళుత్తా)

అయ్యో ! తాత ! విషయ ! చంద్రహాస !

తప్ప మన్నిసు తాత ! అపరాధమాడిదనే ?

శ్రూరవిదు ! శ్రూరవిదు ! చంద్రహాస ! బా !

మదన శరవను నిన్న ! పుణ్యవంతును నీను !

నినల్ల నాయువను ; ననగదే శాంతి !

నిన్న నిరదిరియితిద్దరు ఇవరు ! నినుళిదే !

తంగి, నిన్న ఓలెయ భాగ్య తిరమక్కే !

తాత ! తంగి ! శితిహాస ! శ్రీహరి ! (నాయువేను)

[దుష్టబుద్ధియు ముచ్చనంతే ఓడిబరువను]

దుష్ట :—

దీడ ! దీడ ! చండాలరే దీడ !

నిమగ్నేను బీకాదరూ నిడువేను దీడ !

ఎన్న మగనన్నుళు ! మదన, ఎల్లిరువే ?

ఎలే ఘోర తిమిరవే ఒందు ఘోగియ మాత్ర
హిందే శ్రు ! ఒందు గళిగియ మాత్ర దళక బిడు !

ఎను శిశురు ? నేత్తరన శిశురు ! మదన !

ఎన్న ముద్దిన మదన ! మూడుతిత చందరన

కాంతియలి హోళివదేనిదు ? శక్తి ! యారల్లి

బిద్దిదను ! (మదననన్ను కండు మేలే బిద్దు)

మదన ! మదన ! మదన !

మూడదిరు ఎలే శిశురు ! మూడదిరు ! మూడదిరు

ఈ ఘోర దుష్టమం బిళగలిందల్ల

బివి నిన్న మాడిదుదు ? శక్తిలేయి, శివ, వ.

పరమాత్మ క్షమిసేను ! దీడ ! మన్నిసదీడ !

నరకవే బాయితేరే ! నుంగిన్న దీవవం !

నినగింధ ఘోరతరవి ఘోర భూతకం !

చంద్రహాస ! విషయ ! పామియం క్షమిసి !

భూమియలి ముచ్చరది బాళువరు, కరుబువరు,

అత్యుశేమాడువరు ఒందెన్న నోడి !

మన్నిసేను మదన, ఎళు, మేలేళు ?

నినగాగి బాళిదను ; నినగాగి అళిదను !

నినగాగి నేత్తరన నరకదలి ముళుగిదను !

భూతకది బాళింబుదిదు బినియ మూదలికే ?

ఎలే దీవ, నిన్న బలిగోళగాగువనే మరుళ ?

మదననేదెయిందిళిద బిసియాద నేత్తరవే,

కంపిసళి భూదేవి నిన్న సోంకిని ?

గాలవా, బా, ఇల్లి, నిన్న ముద్దిన తిష్ఠ

సోనాగిదను నోడి ! నిన్న మంత్రిది శక్తి

యిద్దరే ఇవననేచ్చరిసు ! కుంతళేంద్రనే, బా,

మదననేళువ తరది ఆణియ నిడు !

హే దుష్టబుద్ధి ! నిన్న మంత్రియ యుక్తి

ఈగిల్లి ? తోలు ! తారకాక్షియ బా

తాయయిల్మేయ బలిది నిన్న ముద్దిన మగువ

నేచ్చరిసు ! ఎలే గాళి నీనేకే బనగళలి

బరిదే సంజరిసుతిక ? ఒందెన్న మదనని

హృదయదలి తిరుగాడలారయో ? మానవా,

శ్రూర పరిహాస్యవి భూమి, శ్రూర పరి-

హాస్యవి ధారిణీయ బాళు ! శ్రూరాత్మ

నాగిదం పరమాత్మ ! శ్రూరవాగిదుదు విధి !

ನಂಬದಿರು, ಒಂದು ಹುಲ್ಲೆಸಳ ನೀ ನಂಬದಿರು !
ಎಲ್ಲರಿಗಿಳು ನಿನಗೆ ! ಎಲ್ಲರಿವರು ನಿನ್ನ !
ಮಗನ ಎದೆಯನು ಇರಿದ ಕೂರಸಿಯೆ ಬಾಯಿಲ್ಲಿ
ತಂದೆ ಎದೆಯನು ನೋಡು (ಬಡ್ಧ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ನಿನ್ನ ಕೊಂದಿ ಎದೆಯು

ಮದನ, ನಿನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಬೀಳುವುದು
ಮದನ, ನನ್ನ ಬಸಿರಲಿ ಬಂದು ನಿನಗಮಾ
ಯಿರವಾಯ್ತು ? ಸಾಕೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸ
ಹೇ ಕ್ರೂರ ಲೋಕವೇ ! ಕಡೆಯ ವಂದನೆ ನಿನಗೆ !
ನರಕವೇ, ಬಾಯಿ ತೆರೆ ! ಹಿಂದೆಂದು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ
ಬಾರದಿಹ ದುಷ್ಟನೊಬ್ಬನು ಬಹನು ! ಬೆದರಿದಿರು !

(ಕತ್ತಿಯಿಂದಿರಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ನರಕವೇ ನಿನಗೆ ಗೆಲವಕ್ಕೆ ! ಜಯಮಕ್ಕೆ !

(ಮದನನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವನು)

[ಚಂದ್ರಹಾಸ, ವೀರಸೇನ, ರಣಸಿಂಹ, ಗಾಲವ ಇವರು
ದೀವಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿಬರುವರು. ದಿಗ್ಭ್ರಂಶರಾಗಿ
ಘೋರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವರು.]

ಗಾಲವ :—

ಶಶಿಹಾಸ, ಮಿಂಚಿಹೋಯಿತು ಕಾರ್ಯ ! ಮುಂದಾಗಿ
ಒರಲಿಲ್ಲ ನಾವು !

ಚಂದ್ರ :—(ಬಿಸುಸುಯ್ದು) ಶ್ರೀ ಹರಿ ! ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ !

ರಣಸಿಂಹ :—ಗಾಲವರೆ ಇದರರ್ಥವೇನು ?

ಗಾಲವ :—

ನಾನರಿಯೆ !

ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಬಲ್ಲ !

ಬೀಷಣ :—(ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿದ್ದು)

ಅಯ್ಯೋ ! ಮಾರ ! ಕಾಳ !

ವೀರಸೇನ :—

ಇವನಾರೋ ಬದುಕಿಹನು ! ಕ್ರೂರ ಕಾರ್ಯಕೆ ಬಂದ
ಚಂಡಾಲನಿರಬೇಕು.

ಗಾಲವ :—(ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ)—(ಸ್ವಗತ) ಭೀಷಣನು !

(ಬಾಹ್ಯ) ಭೀಷಣಾ !

ಭೀಷಣ :—ಸಾಯುವೆನು ; ಅಯ್ಯೋ ನೀರು !

ಗಾಲವ :—ಭೀಷಣ ! ಇದೇನು

ಭೀಷಣ :—ನೀರು ! ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುವೆನು.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ನೀರು ಕೊಡುವನು. ಕುಡಿದು)

ಮಂತ್ರಿವರ್ಗರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೊಲೆಮಾಡಿದೆವು.

ರಣಸಿಂಹ :—ಏನಂತೆ ?

ಚಂದ್ರ :—ಸುಮ್ಮನಿರು ಹೇಳಲಿ !

ಭೀಷಣ :—

ಕಾಳಿಕಾಲಯಕೆ—ಸಂಜೆಯಲಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬರುವವನ

ಕೊಲೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೆಸಸಿದರು ! ಅವನನ್ನು

ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ತೆಗೆಯಿಂದೆನ್ನ ಹೊಡೆದನು ! ಅಯ್ಯೋ !

ಸಾಯುವೆನು—ಸಾಯುವೆನು—ಮಾರ-ಕಾಳ—

(ಸಾಯುವನು.)

(ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು)

ಗಾಲವ :—

ಶಶಿಹಾಸ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಕಾಪಾಡಿದನು ನಿನ್ನ !

ಕರ್ಮಫಲ ಬಿಡುವುದೇ ? ದೈವವನು ಮಾರುವರೆ ?

(ವರದಿ ಬೀಳುವುದು)

